

หลักการ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินเป็นเหตุให้ การรับรู้เสียงต่างๆ ไม่ชัดเจน มี 2 ประเภท คือ บุคคลหูหนวก และบุคคลหูตึง โดย บุคคลหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบล ขึ้นไป วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ ณ ความถี่ 100 , 1000 และ 2000 เฮอ์ซท์ ในหูข้างดีกว่าเด็กไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็ม ประสิทธิภาพในการฟัง อาจเป็นผู้สูญเสียการได้ยินมาแต่กำเนิดหรือเป็นการสูญเสียการได้ยินใน ภายหลังก็ตาม ส่วน บุคคลหูตึง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินระหว่าง 26 – 89 เดซิเบล ในหูข้างดีกว่า วัดโดยใช้เสียงบริสุทธิ์ ความถี่ 500 , 1000 และ 2000 เฮอ์ซท์ เป็นบุคคลที่สูญเสีย การได้ยินเล็กน้อยไปจนถึงการได้ยินขั้นรุนแรง บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีสิทธิที่จะ ได้รับบริการทางการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยการส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนา สมรรถภาพ การอบรมเลี้ยงดูและเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาเด็กของครอบครัว ด้วยความเข้าใจ การยอมรับ และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษาพิเศษ หรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทำให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละ บุคคล โดยมีหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ
2. ยึดหลักการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อม พัฒนาสมรรถภาพ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ วิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้เต็มศักยภาพอย่างมี ความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาเด็ก

จุดหมาย

แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่างแรกเกิด ถึง 3 ปี มุ่งให้การช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง และใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่างกายแข็งแรง มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพ
5. สนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
6. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
7. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ของบุคคล อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป เป็นการให้บริการช่วยเหลือทันทีที่พบความพิการ ซึ่งบางคนอาจพิการตั้งแต่กำเนิดหรือพิการภายหลัง โดยส่งเสริมพัฒนาการ พัฒนาสมรรถภาพ และเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ได้เต็มศักยภาพตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีความพร้อมในการศึกษาหรือเข้าสู่สังคมได้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็กแข็งแรง และใช้ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน
3. ร่างกายแข็งแรง มีความสุขและมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
4. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ
5. ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพ
6. สนใจต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว
7. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
8. ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสม
9. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
10. มีความสามารถในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และเป็นภาระต่อคนรอบข้างน้อยที่สุด

**แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่าง แรกเกิด ถึง 3 ปี**

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1.	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัว ส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเคลื่อนไหวในท่านอน เช่น การพลิก ตะแคงตัว พลิกคว่ำหงาย การชันคอ เป็นต้น 2. การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น 3. การคลาน เช่น ตั้งคลาน คลานไปข้างหน้าคลานไปข้างหลัง เป็นต้น 4. การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น 5. การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น 6. การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจ้องมอง/ การมองตาม 2. การใช้มือในการเอื้อม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมาย และการปล่อยวัตถุ 3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น 4. การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีการพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<p>1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย <p>2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทำความสะอาดบ้าน - การเดินทาง - การซื้อของ 	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
4.	<p>การรับรู้และแสดงออกทางภาษา</p> <p>การรับรู้และแสดงออกทางภาษา มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<p>1. การรับรู้และเข้าใจภาษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด <p>2. การแสดงออกทางภาษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ - การพูด 	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
5.	ทักษะทางสังคม ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก ทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม	1. การปฏิบัติตนในสังคม - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น	ขึ้นอยู่กับอายุเด็ก ที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก
6.	ด้านสติปัญญา เด็กมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้านแล้ว เด็กควรจะได้รับการพัฒนาความคิด รวบรวมยอดด้านต่างๆ และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป	1. การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนกแยกแยะ - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กที่ดูแลและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
7.	<p>ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอายุระหว่าง แรกเกิด ถึง 3 ปี</p> <p>1. ทักษะการใช้เครื่องช่วยฟัง</p> <p>2. ทักษะการฝึกฟัง</p> <p>3. ทักษะการฝึกพูด</p> <p>3. ทักษะการสื่อสารโดยใช้ภาษามือ</p>	<p>1. การใช้เครื่องช่วยฟัง</p> <p>2. การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง</p> <p>1. การรับรู้เสียง มีเสียง/ไม่มีเสียง</p> <p>2. ทิศทางของเสียง</p> <p>3. การจำแนกเสียง</p> <p>4. ระดับของเสียง เสียงดัง/เสียงเบา</p> <p>1. การเตรียมความพร้อมในการพูด</p> <p>1.1 การบริหารกล้ามเนื้อ</p> <p>1.2 ทำในการฝึกพูด</p> <p>1.3 การฝึกลมหายใจ</p> <p>1.4 การฝึกกลั้นหรือกักลมหายใจ</p> <p>1.5 การบริหารลิ้น</p> <p>1.6 การฝึกเสียงนาสิก</p> <p>2. การอ่านริมฝีปาก</p> <p>1. ภาษามือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมาชิกในบ้าน ร่างกาย ยานพาหนะ สี ผลไม้ สัตว์ จำนวน นับ สิ่งของ เครื่องใช้ เป็นต้น</p>	

พัฒนาการที่คาดหวัง

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่างแรกเกิด ถึง 3 ปี

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

1. ทักษะ การเคลื่อนไหวในท่านอน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถยื่นแขนในท่านอนหงาย - สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง - สามารถเตะขาไปมา
2.	การพลิกตัว	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถพลิกตะแคงซ้ายและขวา - สามารถพลิกคว่ำและหงาย - สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง
3.	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถชันคอขึ้น - สามารถคืบไปในทิศทางต่างๆ

2. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งโดยใช้มือยัน - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

3. ทักษะ การคลาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การคลาน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถตั้งคลาน - สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ - สามารถคลานขึ้น - ลงบันได - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

4. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับสองข้าง - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว
2.	การยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถยืนทรงตัวได้เอง

5. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเกาะเดินทางราบ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินโดยผู้ช่วย/เครื่องช่วย - สามารถเดินเกาะผนัง/ราว
2.	การเดินโดยอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย
3.	การเดินขึ้น - ลงบันได	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยุงเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

6. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การจ้องมอง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสบตากับผู้อื่น - สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า - สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวา - สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง
2	การมองตาม	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ - สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการเอื้อม กำหรือจับวัตถุ เพื่อนำวัตถุจาก จุดหนึ่งไปปล่อยยังจุดหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเอื้อมมือจับสิ่งของที่ใกล้มือ - สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง - สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย - สามารถปล่อยวัตถุที่จุดหมายได้

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตา กับมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้ตาประสาน สัมพันธ์กับมือในการทำ กิจกรรมอย่างง่ายๆ

4. ทักษะ การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถควบคุมการใช้ปาก
2	การดูดและการเป่า	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถดูดของเหลว และอาหารหนืดหรือข้น - สามารถเป่าลมออกจากปาก
3	การเคี้ยวและการกลืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหารรับประทานได้ด้วยตนเอง - สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกาย โดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ
4.	การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย - สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกาย โดยมีผู้อื่นช่วย

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

มาตรฐาน เด็กมีความรู้และมีทักษะในการแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ
2.	การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยใช้รูปภาพ
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคง่ายๆ

ทักษะทางสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - แสดงการขอโทษ ขอบขอบคุณ
3.	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้

ทักษะทางด้านสติปัญญา

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่ายๆ
2.	การจำแนกแยกแยะ - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
3.	การเปรียบเทียบ - ขนาด ใหญ่ - เล็ก - หนักเบา - อุณหภูมิ - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถรับรู้ ขนาดใหญ่-เล็ก น้ำหนัก หนัก-เบา อุณหภูมิ ร้อน-เย็น พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง
5.	การจัดหมวดหมู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจัดหมวดหมู่ สิ่งของที่คุ้นเคย สีขนาด รูปทรง
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ 2 อย่าง ได้สัมพันธ์กัน

ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่างแรกเกิด ถึง 3 ปี

1. ทักษะ การใช้เครื่องช่วยฟัง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การใช้เครื่องช่วยฟัง	- สามารถใช้เครื่องช่วยฟังได้อย่างต่อเนื่อง
2.	การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง	- สามารถดูแลรักษาเครื่องช่วยฟังโดยมีผู้อื่นช่วย

2. ทักษะ การฝึกฟังเสียง

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- สามารถบอกได้ว่ามีหรือไม่มีเสียง
2.	การจำแนกเสียง	- สามารถแยกเสียงที่แตกต่างกัน
3.	ทิศทางเสียง	- สามารถบอกที่มาของเสียง
4.	ระดับของเสียง เสียงดัง/เสียงเบา	- สามารถบอกได้ว่ามีเสียงดัง/เสียงเบา

3. ทักษะ การฝึกพูด การอ่านริมฝีปากและแก้ไขการพูด

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมในการพูด - การบริหารกล้ามเนื้อ - การเปล่งเสียงตามธรรมชาติ - การฝึกลมหายใจ - การฝึกกลั้นหรือกักลมหายใจ - การบริหารลิ้น - การฝึกเสียงนาสิก - การฝึกเปล่งเสียง	- สามารถบริหารกล้ามเนื้อที่ใช้ในการพูด - สามารถเปล่งเสียงได้ - สามารถหายใจเข้าออกได้ถูกวิธี - สามารถกลั้นหรือกักลมหายใจที่ถูกต้อง - สามารถบริหารลิ้น - สามารถออกเสียงนาสิก - สามารถเปล่งเสียงดัง เสียงเบา เสียงกระซิบ เสียงสูง และเสียงต่ำ
2	การอ่านริมฝีปาก	- สามารถอ่านริมฝีปาก

4. ทักษะ ภาษามือ

ที่	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง
1.	ภาษามือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมาชิกในบ้าน ร่างกาย ยานพาหนะ สี ผลไม้ เครื่องแต่งกาย สัตว์ จำนวนนับ สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น	- สามารถใช้ภาษามือสื่อสารในชีวิตประจำวัน

**แนวทางการพัฒนาศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป**

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
1	<p>กล้ามเนื้อมัดใหญ่</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการทรงตัว ส่งผลต่อการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การนั่ง เช่น นั่งบนพื้น นั่งเก้าอี้ การทรงตัวในท่านั่ง เป็นต้น 2. การยืน เช่น การเกาะยืน การยืนด้วยตนเอง เป็นต้น 3. การเดิน เช่น การเดินด้วยตนเอง การเดินขึ้นบันได เป็นต้น 4. การวิ่ง เช่น วิ่งอยู่กับที่ วิ่งไปข้างหน้า เป็นต้น 5. การกระโดด เช่น กระโดด 2 ขาอยู่กับที่ เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
2.	<p>กล้ามเนื้อมัดเล็ก</p> <p>การเตรียมความพร้อมด้านทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการใช้มือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ และการเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้มือในการเอื้อม การกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไปยังเป้าหมาย และการปล่อยวัตถุ 2. การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ เช่น การหยิบจับวัตถุ การต่อวัตถุ/สิ่งของ การปั้น การตัด การขีดเขียน การวาดภาพ การระบายสี การโยน การกลิ้ง เป็นต้น 3. การเคลื่อนไหววัยวะที่ใช้ในการพูด เช่น การเคลื่อนไหวริมฝีปาก การดูด/การเป่า การเคี้ยว/การกลืน เป็นต้น 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
3.	<p>การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน</p> <p>เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีการพัฒนาการล่าช้า ควรได้รับการฝึกให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้ โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม</p>	<p>1. กิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตื่น - การรับประทานอาหาร - การแต่งกาย - การขับถ่าย - การทำความสะอาดร่างกาย - การดูแลอนามัยส่วนบุคคล <p>2. กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การช่วยเหลืองานบ้าน - การเดินทางไปในที่ต่างๆ - การซื้อของ - การใช้บริการสาธารณะ 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>
4.	<p>การรับรู้และแสดงออกทางภาษา</p> <p>การรับรู้และแสดงออกทางภาษามีความจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด หรือแสดงออกถึงความเข้าใจในการรับรู้ทางภาษาและการสื่อสาร</p>	<p>1. การรับรู้และเข้าใจภาษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรับรู้เสียง - การรับรู้สีหน้า ท่าทาง - การรับรู้คำพูด <p>2. การแสดงออกทางภาษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงสีหน้า ท่าทาง - การสื่อสารโดยใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ - การพูด 	<p>ขึ้นอยู่กับอายุและความแตกต่างระหว่างบุคคล</p>

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
5.	ทักษะทางสังคม ในการวางตัว และปฏิบัติตนกับผู้อื่น เด็กควรจะได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติตัวกับผู้ใกล้ชิด เช่น ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ ของตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงรู้วิธีที่จะปฏิบัติตัวกับบุคคลอื่นที่อยู่ไกลตัวออกไป ทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เกิดความมั่นใจและกล้าแสดงออก ทำให้ปฏิบัติตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม	1. การปฏิบัติตนในสังคม <ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความต้องการ - การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - การเล่น - การปฏิบัติตามกติกาของสังคม 	ขึ้นอยู่กับอายุ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล
6.	ด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ บุคคลมีความพร้อมทักษะพื้นฐานทั้ง 5 ด้าน แล้ว บุคคลควรจะได้รับ การพัฒนาความคิดรวบยอดด้านต่างๆ และ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เพื่อส่งต่อเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป	1. การพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> - เกี่ยวกับตนเอง - การจำแนก - การเปรียบเทียบ - การจับคู่ - การจัดหมวดหมู่ - ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ 2. การเตรียมความพร้อมการอ่าน 3. การเตรียมความพร้อมการเขียน 4. การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์ 5. การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	ขึ้นอยู่กับอายุ และ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ที่	ทักษะ	เนื้อหา	เวลา
7.	<p>บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป</p> <p>1. ทักษะการใช้เครื่องช่วยฟัง</p> <p>2. ทักษะการฝึกฟัง</p> <p>3. ทักษะการฝึกพูด การอ่านริมฝีปาก และ แก้วไขการพูด</p> <p>4. ทักษะภาษามือและการสะกดนิ้วมือ</p>	<p>1. การใช้เครื่องช่วยฟัง</p> <p>2. การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง</p> <p>1. การรับรู้เสียง มีเสียง/ไม่มีเสียง</p> <p>2. ทิศทางของเสียง</p> <p>3. การจำแนกเสียง</p> <p>4. ระดับของเสียง เสียงดัง/เสียงเบา</p> <p>1. การเตรียมความพร้อมในการพูด</p> <p>1.1 การบริหารกล้ามเนื้อ</p> <p>1.2 ท่าในการฝึกพูด</p> <p>1.3 การฝึกลมหายใจ</p> <p>1.4 การฝึกกลืนหรือกักลมหายใจ</p> <p>1.5 การบริหารลิ้น</p> <p>1.6 การฝึกเสียงนาสิก</p> <p>2. การสอนเสียงสระ</p> <p>3. การสอนเสียงพยัญชนะ</p> <p>4. การสอนเป็นคำ วลี หรือประโยค</p> <p>5. การอ่านริมฝีปาก</p> <p>1. การใช้ภาษามือในชีวิตประจำวัน</p> <p>2. การสะกดนิ้วมือ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ ตัวเลข</p>	

ศักยภาพที่คาดหวัง

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป

ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่

1. ทักษะ การนั่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน
2.	การนั่งเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน

2. ทักษะ การยืน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เองอย่างมั่นคง

3. ทักษะ การเดิน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือ เครื่องช่วย
2.	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการพยุงเท้า และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ - สามารถเดินขึ้น - ลงบันไดโดยมีการสลับเท้า และจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

6. ทักษะ การวิ่ง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การวิ่ง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิ่งไปในทิศทางต่างๆ - สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้

ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

1. ทักษะ การมอง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การมอง	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถสบตากับผู้อื่น - สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด - สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวาและรับรู้รายละเอียด - สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด

2. ทักษะ การใช้มือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อยวัตถุ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี - สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว - สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยังจุดหมายที่ต้องการ

3. ทักษะ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน

4. ทักษะ   การเคลื่อนไหวยุววัยะที่ใช้ในการพูด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1	การเคลื่อนไหวยุววัยะที่ใช้ในการพูด	- สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ

ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ทักษะ การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง
2.	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
3.	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ
4.	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง
5.	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง
6.	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ

2. ทักษะ กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่าย ๆ ได้
2.	การเดินทางไปในที่ต่างๆ	- สามารถการเดินทางไปในที่ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
3.	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง
4.	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง

ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

1. ทักษะ การรับรู้และเข้าใจภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การรับรู้เสียง	- สามารถรับรู้แหล่งของเสียงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
2.	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม
3.	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

2. ทักษะ การแสดงออกทางภาษา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม
2.	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม
3.	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางสังคม

1. ทักษะ การปฏิบัติตนในสังคม

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ
2.	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ - สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์
3.	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา
4.	การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางด้านสติปัญญา และการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

1. ทักษะ พัฒนาทักษะความคิดรวบยอด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะ ต่าง ๆ ได้
2.	การจำแนก - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปร่าง ฯลฯ	- สามารถจำแนกและบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่างๆ ได้ - สามารถจำแนกและบอกขนาดต่างๆ ได้ - สามารถจำแนกและบอกรูปร่างต่างๆ ได้
3.	การเปรียบเทียบ - ขนาด - น้ำหนัก - อุณหภูมิ - จำนวน - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถเปรียบเทียบ ขนาด น้ำหนัก อุณหภูมิ จำนวน พื้นผิว ฯลฯ
4.	การจับคู่ - สิ่งของ - ภาพ - สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สิ่งของ ภาพหรือสัญลักษณ์
5.	การจัดหมวดหมู่ - คน - สัตว์ - สิ่งของ - พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่ คน สัตว์ สิ่งของ และพืช
6.	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ ได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่

2. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการอ่าน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถจำแนกพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

3. ทักษะ การเตรียมความพร้อมการเขียน

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมการเขียน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้ - สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ

4. ทักษะ การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนับจำนวนนับได้ - สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้ - สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้ - สามารถเขียนตัวเลขได้ - สามารถบวก ลบ คูณ และ หาง่าย ๆ ได้

5. ทักษะ การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเข้าใจ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้

ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป

1. ทักษะ การใช้เครื่องช่วยฟัง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใช้เครื่องช่วยฟัง	- สามารถใช้เครื่องช่วยฟังด้วยตนเอง
2.	การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง	- สามารถดูแลรักษาความสะอาดของเครื่องช่วยฟังได้ด้วยตนเอง

2. ทักษะ การฝึกฟัง

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การรับรู้ระดับของเสียง	- สามารถบอกได้ว่ามีเสียงดัง/เสียงเบา
2.	ทิศทางของเสียง	- สามารถบอกที่มาของเสียง
3.	การจำแนกเสียง	- สามารถแยกเสียงที่แตกต่างกัน

3. ทักษะ การฝึกพูด การอ่านริมฝีปาก และแก้ไขการพูด

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การเตรียมความพร้อมในการพูด - การบริหารกล้ามเนื้อ - ทำในการฝึกพูด - การฝึกลมหายใจ - การฝึกกลืนหรือกักลมหายใจ - การบริหารลิ้น - การฝึกเสียงนาสิก - การฝึกเปล่งเสียง	- สามารถบริหารกล้ามเนื้อที่ใช้ในการพูด - สามารถพูดในท่าที่สบายและไม่เกร็งกล้ามเนื้อ - สามารถหายใจเข้าออกได้ถูกวิธี - สามารถกลืนหรือกักลมหายใจที่ถูกต้อง - สามารถบริหารลิ้น - สามารถออกเสียงนาสิก - สามารถเปล่งเสียงดัง เสียงเบา เสียงกระซิบ เสียงสูง และเสียงต่ำ
2.	การออกเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์	- สามารถออกเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์
3.	การอ่านริมฝีปาก	- สามารถอ่านริมฝีปาก
4.	การพูด คำ วลี หรือประโยค	- สามารถพูด คำ วลี หรือประโยค

4. ทักษะ ภาษามือและการสะกดนิ้วมือ

ที่	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง
1.	การใช้ภาษามือในชีวิตประจำวัน	- สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน
2.	การสะกดนิ้วมือ	- สามารถสะกดนิ้วมือพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลข

การใช้แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและพัฒนาศักยภาพ

กระบวนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นระบบในการให้บริการด้านต่างๆ โดยเร็วที่สุดแก่เด็กที่มีความเสี่ยงทุกระดับทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยหรือประเมินคัดกรองว่ามีความพิการหรือมีความบกพร่อง โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่อง อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี การให้ความช่วยเหลือมุ่งเน้นการให้การศึกษาแก่พ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้มุ่งพัฒนาเด็กให้ได้รับบริการจากนักวิชาชีพที่หลากหลาย ทั้งด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย การบำบัดรักษา ตลอดจนป้องกันความพิการที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป หรือใกล้เคียงเด็กทั่วไปมากที่สุด สำหรับเด็กที่พบความพิการภายหลังจะมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพให้อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีการให้บริการช่วยเหลือ ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มโดยจัดทำแผนการให้บริการครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ความหมาย

มีผู้ให้ความหมายของแผนบริการเฉพาะครอบครัวไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) การจัดทำแผนบริการสำหรับครอบครัวที่มีลูกพิการแรกเกิด ถึง 6 ปี เป็นรายครอบครัว ซึ่งกระบวนการจัดแผนบริการจะต้องพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว การให้บริการจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครอบครัวในการดูแล และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเอกสารและแนวทางในการช่วยเหลือเด็กที่มีความพิการในระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นกระบวนการที่ทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวและผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แผนบริการที่เหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัวซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริการต่างๆ ที่จำเป็นในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถซึ่งแผนบริการนี้จะประกอบด้วยข้อมูลที่จะช่วยเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแลหรือส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอีกด้วย

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) กล่าวว่า IFSP เป็นการวางแผนบริการที่จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายเกี่ยวกับ การบริการช่วยเหลือในระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อให้ครอบครัวของเด็กทราบว่าบริการต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับมีอะไรบ้าง มีบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการให้บริการ จะสามารถรับบริการได้จากที่ใดและต้องใช้ระยะเวลาในการรับบริการนานเท่าใด

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นทั้งกระบวนการ และเอกสารที่เป็นแนวทางในการวางแผนการช่วยเหลือพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปี ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัวของเด็กและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นเสมือนแผนที่ในการเดินทาง (Roadmap) สำหรับเด็กและครอบครัวที่มีลูกพิการตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางของแผนบริการว่ามีจุดเริ่มต้นที่ไหน และจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

- แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นแผนบริการสำหรับช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระยะแรกเริ่มที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี รวมถึงเด็กหูหนวกด้วย ในแผนบริการจะมุ่งถึงบริการต่างๆ ที่มีความจำเป็นต่อเด็กหูหนวกและครอบครัว ประกอบด้วยบริการเยี่ยมบ้าน(Home Visits) การจัดการสอนหรืออบรมภาษามือสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก บริการต่างๆ จากครูผู้สอนเด็กหูหนวก นักตรวจการได้ยิน การแก้ไขการพูด นักจิตวิทยา และบุคลากรอื่นที่จำเป็น

กล่าวโดยสรุป - แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) เป็นกระบวนการในการวางแผนจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัวสำหรับเด็กที่มีความพิการอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 3 ปี ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และบุคคลอื่นๆ ที่ครอบครัวเห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครอบครัว ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัว ในการจัดทำแผนบริการจะพิจารณาถึงความต้องการตามลำดับความสำคัญของเด็กและครอบครัว ได้มีการดำเนินการวิจัยเด็กปัญญาอ่อนแรกเกิดถึง 6 ปี พบว่าในประเทศไทยยังมีสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) น้อย ส่วนใหญ่จะให้บริการอยู่ในโรงพยาบาล และศูนย์การศึกษาพิเศษซึ่งในประเทศไทยมีเพียง 13 เขตเท่านั้น (คณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกคนพิการเพื่อการศึกษา 2543: 16) และครอบครัวของเด็กพิการส่วนใหญ่ยังมีภูมิลำเนาที่ห่างไกลจากสถานที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กระยะแรกเริ่มมาก อีกทั้งการศึกษาขั้นต้นของเด็กทั่วไปในประเทศไทยจะเริ่มต้นเมื่อมีอายุ 4 ปี ขึ้นไป แต่สำหรับเด็กพิการนั้นจะพบได้มากกว่าที่ครอบครัวจะนำเด็กมาเข้าโรงเรียนเด็กอาจมีอายุมากขึ้นแล้ว จึงทำให้ค้นพบความพิการเหล่านี้ล่าช้าเป็นเหตุให้ครอบครัวและเด็กพิการเสียโอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือในระยะแรกเริ่มซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพทุกๆ ด้านของเด็กต่อไป

หลักการของ IFSP (Nebraska Department of Education-Early Development Network , 2002)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการให้ครอบครัวเป็นศูนย์กลางการบริการ (Family Centered Service)

โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย

- 1.1 มีความเข้าใจว่าครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิต
- 1.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานร่วมมือระหว่างครอบครัวกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังไม่เฉพาะแต่การประสานงานบริการเท่านั้น
- 1.3 มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม รู้ถึงวัฒนธรรม ศาสนาและฐานะทางการเงินของครอบครัว
- 1.4 เข้าใจถึงจุดแข็งและความแตกต่างของวิถีชีวิตในแต่ละครอบครัว
- 1.5 ครอบครัวได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ
- 1.6 เข้าใจพัฒนาการที่จำเป็นของเด็กและครอบครัว
- 1.7 จัดหาบริการต่างๆ อย่างต่อเนื่องให้กับครอบครัว
- 1.8 จัดให้มีบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทำการประเมิน รักษา แนะนำบริการอย่างมีคุณภาพ
- 1.9 จัดให้มีการบริการช่วยเหลือในด้านอารมณ์และด้านการเงินให้กับครอบครัวเช่นเดียวกับการให้บริการในด้านการศึกษาและทางการแพทย์

- 1.10 สนับสนุนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างครอบครัว
- 1.11 เคารพสิทธิของครอบครัวที่จะปฏิเสธหรือบอกเลื่อนบริการที่จัดหาได้
- 1.12 วางแผนให้บริการต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญและความต้องการของครอบครัว
- 1.13 การวางแผนบริการต่าง ๆ ต้องให้มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่และครอบครัวและให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก

2. ลักษณะของสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญ/บุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ (Family Professional Relationships)

การจัดทำแผน IFSP จะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้เชี่ยวชาญและครอบครัวจะต้องมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน ซึ่งการที่จะทำงานร่วมกันได้จะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ผลลัพธ์ของเป้าหมายที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้ก็จะบรรลุถึงความสำเร็จได้ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องมองครอบครัวเสมือนผู้ร่วมงาน โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องใช้ทักษะในเรื่องการหาความรู้ใหม่ ๆ ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานในการที่จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงานให้เกิดขึ้น

ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวกับผู้เชี่ยวชาญควรอยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษา (Consultant) ที่จะช่วยกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในอนาคตได้ด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่าลักษณะของการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ จะทำให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างครอบครัว ผู้เชี่ยวชาญหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่งการสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในแต่ละระดับนั้น ต้องขึ้นอยู่กับเวลา ความตั้งใจ การให้ความไว้วางใจกันของผู้เชี่ยวชาญ ครอบครัว ที่จะพยายามสร้างสัมพันธภาพต่อกัน

3. ประสิทธิภาพของทีมแต่ละรูปแบบ (Effective Team Functioning)

กระบวนการ IFSP จะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อ สมาชิกคน ทีม มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบของทีม ซึ่งแบ่งได้ 3 ทีม

3.1 Multidisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้การบริการโดยตรงต่อครอบครัวแบบต่างคนต่างให้บริการ ซึ่งมักจะไม่มีค่อยมีการประสานงานหรือปรึกษาหารือบุคคลอื่น ๆ

3.2 Interdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่จะทำงานแบบแยกส่วนกัน มีความเชี่ยวชาญต่างกัน แต่จะมีบุคคลหนึ่งมีบทบาทในการประสานงาน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มทำงานและมีการพบปะประชุมกับครอบครัวเพื่อให้ผู้บริการได้รับประโยชน์สูงสุด ความเข้าใจในการทำงานและให้ความสำคัญต่อลำดับการให้บริการ ข้อเสนอครอบครัวอาจจะรู้สึกเป็นภาระหนักในการรับบริการจากหลาย ๆ คน

3.3 Transdisciplinary Team เป็นกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพด้านต่าง ๆ ที่ จะทำงานร่วมกันไม่เฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่รวมไปถึงบทบาทและความสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การวางแผนเป้าหมายร่วมกัน มีการพัฒนาข้อมูลความรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นรูปแบบของทีมที่เหมาะสมสำหรับการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early intervention) เนื่องจากสามารถจัดบริการได้โดยตรงกับครอบครัว และเด็กที่มีความต้องการในการบริการที่หลากหลายและ

สมาชิกในครอบครัวสามารถร่วมกำหนดเป้าหมายชัดเจนกับทีมงานได้ ข้อควรระวังสมาชิกในทีมต้องมีประสบการณ์ในการให้บริการอย่างมาก

4. การประสานงานบริการ(Services Coordination)

การประสานงานบริการเป็นหัวใจสำคัญของการติดต่อกับครอบครัวที่ต้องการใช้บริการ โดยมีผู้ประสานงานบริการทำหน้าที่ประสานงานให้ข้อมูล สนับสนุนช่วยเหลือตามความต้องการของครอบครัวเด็กพิการ เพื่อให้ครอบครัวของเด็กสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีทิศทาง

การประสานงานบริการมีองค์ประกอบคือ

4.1 การเยี่ยมครอบครัว เพื่อรวบรวมข้อมูล และสร้างสัมพันธภาพ

4.2 เอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล

4.3 ในการพบกับครอบครัวเป็นครั้งแรกจะต้องทราบแหล่งที่ถูกส่งต่อมา

4.4 มีการติดต่อสื่อสารกับแหล่งที่ได้รับการส่งต่อ และบุคคลอื่น ๆ ที่ครอบครัวต้องการ

อย่างสม่ำเสมอ

4.5 ระบุความต้องการ จุดแข็งตามลำดับความสำคัญ ของครอบครัวตลอดกระบวนการ

4.6 สนับสนุนให้ครอบครัวมีความมั่นใจในกระบวนการ IFSP

4.7 ช่วยเหลือครอบครัวในการจัดตั้งทีม IFSP

4.8 สนับสนุนให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับครอบครัวที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

4.9 ทำงานร่วมกับครอบครัวในการพัฒนาจุดแข็งและทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือเด็ก

พิการ

4.10 เอื้ออำนวยและสนับสนุนให้ครอบครัวมีการพัฒนาทักษะต่างๆ

4.11 ปรับปรุงให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

4.12 พัฒนาและคงไว้ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานที่ให้บริการ

4.13 ประสานกับทีม IFSP ในการนำแผนบริการไปปฏิบัติและมีการติดตามแผน

4.14 เอื้ออำนวยให้มีการสื่อสารระหว่างครอบครัวกับทีม IFSP

4.15 เอื้ออำนวยให้มีการร่วมมือกันปัญหา

4.16 ช่วยปรับปรุงแผน IFSP ให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของครอบครัว

ในการประสานงานบริการจะมีการพบกับครอบครัวเด็กพิการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

แผนบริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) จะเอื้อประโยชน์ต่อครอบครัวของเด็กที่มีความพิการ

และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการดังนี้

1. IFSP เป็นเสมือนแผนที่ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธีและเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว

2. ทำให้ครอบครัวทราบว่าบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับเด็กและครอบครัวมีอะไรบ้าง สามารถรับบริการได้ที่ไหน ใช้ระยะเวลาในการบริการนานเท่าใด และจะเริ่มต้นกระบวนการช่วยเหลือเด็กอย่างไร

3. IFSP จะช่วยเพิ่มความสามารถและความมั่นใจให้แก่ครอบครัวในการดูแลและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กอย่างไร

4. IFSP จะช่วยให้แต่ละครอบครัว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก รวมถึงความต้องการของเด็ก และครอบครัว

5. IFSP มีลักษณะการทำงานร่วมมือกันระหว่างครอบครัวและบุคลากรหลายๆ ฝ่ายทำให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ความคิดเห็น และมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ซึ่งจะทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การประชุมวางแผนร่วมกันจะช่วยตัดข้อมูล หรือบริการที่ไม่จำเป็นออกไปจึงทำให้ครอบครัวได้รับบริการที่ตรงกับความต้องการมีความเหมาะสมสำหรับเด็กและครอบครัวแต่ละครอบครัว

ขั้นตอนกระบวนการจัดทำ IFSP

1. ขั้นตอนการส่งตัว (Referral)

เป็นขั้นตอนของการส่งต่อเด็กมาพบผู้ประสานงานบริการ (Service Coordinator) การส่งต่อต้องคำนึงถึง การได้รับความยินยอมจากครอบครัว ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับและต้องเป็นการดูแลเด็กที่มีการพัฒนาการล่าช้า

2. ขั้นตอนพบครอบครัวครั้งแรก (Service Coordinator Assigned and Initial Contact with family)

เป็นขั้นตอนของการพบกันครั้งแรกระหว่างผู้ประสานงานบริการกับครอบครัวซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยครอบครัวจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาหรือความต้องการของครอบครัวและเด็ก ส่วนผู้ประสานงานบริการ จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ระยะเวลาในการให้บริการ สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของครอบครัว ขั้นตอนนี้ผู้ประสานงานบริการจะต้องดำเนินการภายใน 7 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อ

3. ขั้นตอนการประเมินจากทีมบริการ(Multidisciplinary Team MDT)

เป็นขั้นตอนของการประเมินความสามารถ พัฒนาการ ของเด็ก โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านวิชาชีพต่างๆ ดังนี้

- นักศึกษาก่อนวัยเรียน (ประเมินพัฒนาการทั่วไป)
- นักจิตวิทยา (ประเมินด้านสติปัญญา การแก้ปัญหา และความสามารถในการปรับตัว)
- นักแก้ไขการพูด (ประเมินความสามารถในการสื่อสาร)
- นักกายภาพบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว)
- นักกิจกรรมบำบัด (ประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหว การทำกิจวัตรประจำวัน)
- นักตรวจการมองเห็น (ประเมินความสามารถในการมองเห็น)
- นักตรวจการได้ยิน (ประเมินความสามารถในการได้ยิน)
- พยาบาล (ประเมินสุขภาพทั่วไป)
- แพทย์ (ประเมินพัฒนาการ)

บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะใช้หลักในการประเมิน คือการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ครอบครัว และการแปลความหมาย จากข้อมูลหรือรายงาน ซึ่งในการตรวจประเมินจะดำเนินการในสถานที่ที่ครอบครัวสะดวก เช่นที่บ้าน ชุมชน ศูนย์บริการทางการศึกษา หรือโรงเรียน

ในการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความสามารถพัฒนาการและความต้องการของเด็ก สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดหาบริการที่เหมาะสมกับเด็กภายใต้กฎหมายที่กำหนด โดยไม่เสียค่าบริการจนเด็กมีอายุครบ 3 ปี

4. ขั้นตอนประชุมทีมเบื้องต้น (Interim IFSP)

เป็นขั้นตอนของการประชุมเบื้องต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่างๆ ของครอบครัวและผู้ประสานงานบริการซึ่งขั้นตอนอาจดำเนินการก่อนประเมินความสามารถพัฒนาการเด็ก เพื่อพิจารณาว่าเด็กควรจะได้รับบริการประเมินอะไรบ้าง จากใครบ้างหรือดำเนินการหลังจากประเมินความสามารถพัฒนาการเด็ก เพื่อเตรียมจัดตั้งทีมต่อไป

5. ขั้นตอนชี้แจงการประเมิน (MDT Findings Shared with Family and Verified)

เป็นขั้นตอนที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ที่ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็กแล้วนำผลการประเมินมาชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมประชุมเบื้องต้นทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และลงความคิดเห็นโดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ว่าเด็กมีความพิการ หรือพัฒนาการล่าช้า ที่จะเหมาะสมได้รับบริการตามกฎหมายกำหนดหรือไม่ ถ้ามีความเหมาะสมที่จะได้รับบริการก็จะเข้าสู่ขั้นตอนจัดตั้งทีมต่อไป

ในกรณีที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นเห็นว่าเด็กไม่มีความพิการหรือมีพัฒนาการล่าช้าตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ประสานงานบริการจะดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานอื่นที่ให้บริการตามความต้องการของครอบครัว

6. ขั้นตอนจัดตั้งทีม (IFSP Team Established)

เป็นขั้นตอนที่ผู้ประสานงานบริการดำเนินการจัดตั้งทีม IFSP ซึ่งประกอบด้วย (Namita Jacob,2001)

6.1 พ่อแม่ หรือผู้ปกครองของเด็ก ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการระบวนการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก บอกความต้องการของเด็ก และครอบครัวได้ อีกทั้งพ่อแม่จะมีส่วนร่วมในการช่วยผู้ประสานงานบริการตัดสินใจว่าจะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในแผนการบริการนี้บ้าง

6.2 สมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ที่พ่อแม่พิจารณาว่ามีส่วนร่วมในการดูแลหรือพัฒนาเด็ก

6.3 บุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว เช่นเพื่อนหรือครอบครัวอื่นๆ ที่พ่อแม่เด็กพิจารณาว่าควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบริการและอยากให้เข้าร่วมประชุมด้วย

6.4 ผู้ประสานงานบริการ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานในการจัดทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว

6.5 ผู้ประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก

6.6 บุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ

7. ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล (Pre-IFSP Team Assessment)

ขั้นตอนที่ทีม IFSP ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเด็ก การสัมภาษณ์ ครอบครัว และจากรายงานการประเมินความสามารถ พัฒนาการเด็ก ซึ่งทีม IFSP ควรจะมีความเข้าใจในข้อมูลดังต่อไปนี้

7.1 ระดับความสามารถ พัฒนาการเด็ก

7.2 เข้าใจกิจวัตรประจำวันของเด็ก และครอบครัว

7.3 ความสามารถในการดูแลเด็ก ของครอบครัวและผู้ดูแล

7.4 เข้าใจสภาพแวดล้อมของเด็กและครอบครัว

7.5 โอกาสในการใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ เช่น การคลานบนหญ้า การนั่งบนกระเบื้อง ทราย การเลือกเพลง วิดีโอ หรือของเล่น เป็นต้น

7.6 เข้าใจปัญหาและความต้องการของครอบครัว

7.7 เข้าใจจุดแข็งและสิ่งที่ช่วยสนับสนุนครอบครัวซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการ

8. ขั้นตอนประชุมทีม (IFSP Meeting)

เป็นขั้นตอนของการประชุม IFSP โดยสถานที่และเวลาในการจัดประชุมนั้นจะขึ้นอยู่กับความสะดวกของครอบครัว รวมทั้งภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจนสำหรับครอบครัว

ในการประชุมจัดทำ IFSP มีขั้นตอนดังนี้

8.1 ทีมระบุความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็ก

8.2 ทีมระบุกิจกรรม กิจกรรมประจำวันต่างๆ ของครอบครัว

8.3 ทีมทำการรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มจากการให้ความสนใจ ใส่ใจคำถามของครอบครัวเด็กที่มีความพิการ เกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ เช่น ข้อมูลการประเมินความสามารถเด็ก แล้วสะท้อนภาพหรือแสดงให้เห็นภาพอย่างชัดเจนถึงความสามารถของเด็ก ความต้องการ กิจกรรม เครื่องมืออุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ที่จะทำให้เด็กพัฒนาขึ้น

8.3 การกำหนดเป้าหมายร่วมกันหลังจากประเมินข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้วในการประชุมที่จะนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครอบครัวตามลำดับความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งแสดงถึงความคาดหวัง หรือเป้าหมายของครอบครัว มาพิจารณาร่วมกันซึ่งเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน จะเน้นไปในเรื่องการเพิ่มความสามารถของครอบครัวในการดูแล หรือกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และเน้นให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

8.5 การมอบหมายหรือแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ หลังจากระบุเป้าหมายแล้ว ทีมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำแผนบริการเฉพาะครอบครัว จะมอบหมาย หรือแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในหารบริการ เพื่อให้แผนบริการดำเนินไปสู่จุดหมาย

8.6 ระบุวิธีการนำแผนบริการไปดำเนินการ เช่น กิจกรรม หรือของเล่นที่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก วิธีที่พ่อแม่จะช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก

ในการประชุม IFSP จะดำเนินการภายใน 45 วัน หลังจากได้รับการส่งต่อมาพบผู้ประสานงานบริการ

9. ขั้นตอนเริ่มแผนบริการ (Service Begin)

การเริ่มต้นบริการตามแผน IFSP จะทำขึ้นภายใน 5 วัน หลังจากได้รับการยินยอมจากครอบครัว ซึ่งครอบครัวสามารถปฏิเสธที่จะไม่ดำเนินการตามแผน ถ้าหากครอบครัวคิดว่าแผนนั้นไม่เหมาะสม

10. ขั้นตอนทดลองแผน (IFSP Reviews)

เป็นการทบทวนแผน IFSP เพื่อพิจารณาว่าแผนที่นำไปใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่ เมื่อนำแผนบริการไปใช้แล้วเด็กมีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ วิธีการหรือกิจกรรมที่นำไปใช้สามารถกระตุ้นพัฒนาการเด็กได้หรือไม่ ต้องการเปลี่ยนแผน IFSP หรือไม่ ซึ่งในการทบทวนแผนนี้ จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็ก และ

ความก้าวหน้าหรือประสิทธิภาพของแผนบริการ เพื่อทบทวนหรือปรับปรุงให้แผนบริการมี ประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมสำหรับแต่ละครอบครัว โดยจะทำการทบทวนแผนบริการทุกๆ 6 เดือน หรืออาจมีบ่อยครั้งกว่านี้ก็ได้ตามความต้องการของครอบครัว และตามความเหมาะสม

11. ขั้นตอนออกจากกระบวนการ (Formal Exit)

ครอบครัวอาจจะออกจากกระบวนการ IFSP ด้วยเหตุผลดังนี้

11.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ลงความเห็นว่าเด็กไม่เหมาะสมกับแผนบริการนี้

11.2 เด็กแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่มีความก้าวหน้ามากขึ้น และความล่าช้าของพัฒนาการนั้นมีระยะเวลาไม่ยาวนาน

11.3 ครอบครัวตัดสินใจไม่รับบริการต่อ

11.4 เด็กมีอายุมากกว่า 3 ปี ขึ้นไป และต้องการรับการบริการอื่นที่ดีขึ้น เช่นการส่งต่อไปรับบริการทางการศึกษา หรือเข้าสู่โปรแกรมการศึกษารายบุคคล (Individual Education Plan) เป็นต้น

องค์ประกอบของแผนบริการเฉพาะครอบครัว ประกอบด้วยข้อมูลต่อไปนี้

1. ระดับพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก
2. การรวบรวมถึงความต้องการของครอบครัว
3. การกำหนดเป้าหมาย เกณฑ์ในการวัดผล วิธีการดำเนินการ ระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อวัดความก้าวหน้าของแต่ละครอบครัว

4. การจัดการที่จำเป็นในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม โดยมีการกำหนดจำนวนครั้งและวิธีการบริการ

5. การจัดการที่เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละครอบครัว เช่นความเป็นอยู่ วัฒนธรรมวิถีชีวิตในชุมชน

6. ระยะเวลาที่เริ่มบริการ และช่วงระยะเวลาที่คาดการณ์ไว้สำหรับบริการ

7. ระบุชื่อผู้ประสานงาน (Coordinator)

8. การเตรียมการเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนแผนบริการในขั้นต่อไป เช่นการปรับเปลี่ยนแผนบริการเฉพาะบุคคล ไปสู่แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือการปรับเปลี่ยนแผน ไปสู่แผนบริการอื่นที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งโดยทั่วไปจะเริ่มเตรียมการเมื่อเด็กมีอายุตั้งแต่ 2 ปี 6

2. การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

2.1 การรวบรวมข้อมูลทั่วไปของเด็กพิการ

- การสัมภาษณ์
- การสังเกต
- การรวบรวมเอกสาร ประวัติทั่วไป

2.2 การประเมินคัดกรองประเภทความพิการทางการศึกษา

โดยกระบวนการประเมินคัดกรอง สามารถใช้แบบทดสอบทางการศึกษา เช่น แบบทดสอบทางจิตวิทยาการศึกษา แบบคัดกรองของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2548 หรือแบบประเมิน คัดกรองของหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อประมวลข้อมูล

2.3 การประเมินความสามารถพื้นฐาน(Based Assessment)

การตรวจสอบและประเมินเด็ก เพื่อค้นหาศักยภาพหรือความสามารถที่เป็นข้อเด่นของเด็ก และทักษะที่เด็กสามารถใช้ในชีวิตประจำวัน (Functional skill) รวมทั้งค้นหาข้อด้อย ข้อบกพร่อง หรือปัญหาของเด็ก ทั้งนี้ควรประเมินในหลายสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดในการนำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการเฉพาะครอบครัว (IFSP) (สำหรับเด็กที่มีการประเมินความสามารถพื้นฐานและมีความพร้อมให้พิจารณาเข้าสู่กระบวนการส่งต่อได้)

2.4 องค์ประกอบของแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

2.4.1 ข้อมูลทั่วไป

2.4.2 ข้อมูลทางการศึกษา

2.4.3 การวางแผนการจัดการศึกษา

2.4.4 ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.4.5 คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

2.4.6 ความเห็นชอบของบิดา มารดา ผู้ปกครองหรือผู้เรียน

2.5 การให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม (Appropriate Intervention Activities)

ในการจัดกิจกรรมให้เด็กพิการทุกประเภทจะต้องคำนึงถึงกิจกรรมเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปในระดับอายุ 4 ปีขึ้นไป ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ซึ่งประกอบด้วยทักษะสำคัญ 6 ด้าน ดังนี้

1) ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ (Gross Motor Skill)

2) ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Skill)

3) ทักษะทางด้านภาษาและการสื่อสาร (Language/Communication Skill)

4) ทักษะทางสังคม (Social Skill)

5) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง (Self - Help Skill)

6) ทักษะวิชาการ/สติปัญญา (Pre-academic Skill)

สำหรับการให้บริการด้วยการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงสร้างหลักสูตร และผลการพัฒนาที่คาดหวังของทักษะทั้ง 6 ด้าน และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องบางประเภท

2.6 การประเมินความก้าวหน้า (Re-Assessment)

ในการให้บริการจะต้องมีการจดบันทึก และรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาจมีการประชุมเพื่อสรุปความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคน ตลอดจนมีการรายงานความก้าวหน้าให้พ่อแม่ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีการตัดสินใจปรับปรุงการให้บริการ หรือปรับเปลี่ยนกิจกรรม โดยมีการประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.7 การส่งต่อและการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ดำเนินการส่งต่อเด็กพิการไปยังหน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนิเทศ ติดตาม

หลักการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ลักษณะปัญหาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาทางภาษามาก เพราะขาดการสื่อความหมายด้านภาษาพูด ต้องใช้มือแทนภาษาพูด เวลาพูดเสียงจะเพี้ยน ทำให้ติดต่อกับบุคคลอื่นได้น้อย คนหูหนวกมักเขียนหนังสือผิดเขียนกลับคำ รู้คำศัพท์น้อย การใช้ภาษาเขียนผิดพลาด

2. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาด้านอารมณ์ เพราะสาเหตุของภาษาทำให้การสื่อความทำความเข้าใจเป็นไปได้ยากลำบาก ถ้าหากไปอยู่ในสังคมที่ไม่เป็นที่ยอมรับแล้ว ก็ย่อมเพิ่มปัญหามากขึ้น ทำให้เด็กสุขภาพจิตเสื่อมมีปมด้อยทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจ ก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ได้ เช่น โกรธง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ขี้ระแวง ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความหนักแน่น ไม่อดทนต่อการทำงาน หนึ่งงานหนึ่ง เป็นต้น

3. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาด้านครอบครัว หากครอบครัวของเด็กหูหนวกไม่ยอมรับเด็กขาดความรัก ความเข้าใจ ขาดความอบอุ่นทางใจ มีความทุกข์เพราะความน้อยเนื้อต่ำใจแล้ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาฝังรากลึกจิตใจของเด็กมาก เพราะจะระบายกับใครก็ได้เนื่องจากความบกพร่องการสื่อความหมายทางการพูด

4. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาด้านสังคม ถ้าหากอยู่ในสังคมที่ไม่ยอมรับ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความเข้าใจ มักถูกกลั่นแกล้ง ล้อเลียน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กหูหนวกเกิดความคับข้องใจน้อยเนื้อต่ำใจ และบางครั้งอาจตกเป็นเครื่องมือของพวกมิจฉาชีพ กลายเป็นอาชญากร บางรายก็ถูกล่อลวงให้ค้าประเวณี ตัดยาเสพติด และนักการพนัน เป็นต้น

5. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาด้านความมืด เพราะเด็กหูหนวกจะใช้ตาแทนการฟังเสียงต่าง ๆ ถ้าขาดแสงสว่างก็ขาดการมองเห็น จะไม่สามารถสื่อความหมายได้

6. เด็กหูหนวกจะมีปัญหาด้านการประกอบอาชีพ บุคคลที่หูหนวกจะเสียสิทธิในการประกอบอาชีพไม่เท่าเทียมกับคนปกติ

ควรปฏิบัติต่อเด็กบกพร่องทางการได้ยิน

1. ให้ความรัก ความอบอุ่นใจแก่เด็ก แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนรอบครัว

2. ฝึกสุขนิสัยและกิจนิสัยที่ดีให้รักความสะอาด สวยงาม และรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ

3. ให้กำลังใจ และชี้แนวทางให้บ้างพอสมควร เพื่อให้เกิดความพอใจและเชื่อมั่นมากขึ้น

4. ฝึกหัดให้ช่วยทำงาน เพื่อให้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. กระตุ้นหรือเตือนให้ใช้เครื่องช่วยฟัง เพื่อใช้ประโยชน์จากการได้ยินส่วนที่เหลือ

6. พูดคุยกับเด็กหูหนวกเสมอ ๆ และพูดด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

7. ให้เด็กหูหนวกมองเห็นหน้าท่านขณะพูด เด็กจะได้ดูการเคลื่อนไหวจากริมฝีปาก ไม่พูดซ้ำจนเกินไป หรือเร็วเกินไป

8. พูดกับเด็กด้วยเสียงธรรมดาไม่ต้องตะโกน ใช้ประโยคสั้น ๆ คำง่าย ๆ

9. มีความอดทน ใจเย็น ต่อสู้กับปัญหาในการใช้เวลาในการอบรมสั่งสอน

10. หากสังเกตเห็นว่า มีสิ่งใดผิดปกติ ควรปรึกษาผู้รู้หรือแพทย์ทันที
11. เปิดโอกาสให้เด็กหูหนวกได้พบปะสังสรรค์เพื่อนบ้านใกล้เคียงบ้างในบางครั้ง บางโอกาสตามความเหมาะสม

12. ระลึกเสมอว่า เด็กหูหนวกมีชีวิตจิตใจ มีความต้องการเหมือนกับเด็กปกติ

การสอนเด็กบกพร่องทางการได้ยิน

การให้การศึกษาแก่เด็กที่บกพร่องทางการได้ยินเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นมากเพื่อช่วยให้เด็กเหล่านั้นได้พัฒนาตนเองตามกำลังความสามารถของตน การศึกษายังเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาได้พัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่จะช่วยให้มีรายได้เลี้ยงตัวเอง ดังนั้น การศึกษาพิเศษจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กบกพร่องทางการได้ยินหลายวิธีดังนี้คือ

1. วิธีสอนแบบใช้ภาษามือแทนสัญลักษณ์ และแทนความหมายของภาษา (Manual Method)

2. วิธีสอนพูดด้วยภาษาพูด (Oral Method)

ในการสอนทั้งสองวิธีนี้ต่างมีข้อเสียดังนี้

ข้อเสียของการสอนด้วยภาษามือ คือ

1. มีคนจำนวนน้อยที่เข้าใจภาษามือ ทำให้เด็กหูหนวกติดต่อกับเพื่อนหูดีไม่ได้ถ้าใช้ภาษามือ
2. ทำให้ไม่เข้าใจภาษาพูดของคนปกติ
3. ภาษามือเป็นภาษาโดด ไม่มีระเบียบของถ้อยคำ เวล่านำมาแต่งประโยคมักจะเขียนกลับหน้ากลับหลัง
4. ไม่มีวิธีใดที่เรียนพูดได้ดีเท่าภาษาพูด ทำให้เข้าใจภาษาพูดของคนปกติได้

ข้อเสียของภาษาพูด

1. ใช้เวลามาก และสอนยาก
2. เด็กหูหนวกพูดฟังยาก ไม่ชัดเจน พูดผิด ๆ ถูก ๆ
3. การสอนพูดต้องจัดเด็กเรียนจำนวนน้อย 5-8 คน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมาก
4. การสื่อความหมายยังต้องใช้ภาษามือ

ไม่ว่าจะสอนโดยวิธีใดหรือจัดการศึกษาระบบใดก็ตาม ความสมบูรณ์และความถูกต้องไม่ได้อยู่ที่ระบบ แต่หากอยู่ที่การเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับความพิการของเด็กแต่ละประเภทว่าเด็กหูหนวกขนาดไหน ควรใช้วิธีการสอนประเภทใด จึงจะให้ประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด ซึ่งนับเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ทฤษฎีการให้การศึกษาที่ดีนั้นจะต้องยึดหลักว่า “จัดระบบให้เหมาะสมกับเด็ก ไม่ใช่บังคับเด็กให้เรียนตามระบบที่จัดให้เท่านั้น

Robert & Sanderson ได้เขียนลงในนิตยสารรายเดือนชื่อ “The Hoosier” ฉบับที่ 85 เมษายน-พฤษภาคม พุทธศักราช 2515 เรื่อง Definition of Methodology in Educating of Deaf ได้จัดประเภทวิธีสอน 5 วิธี

1. วิธีสอนพูด (Oral Method)
2. วิธีสอนแบบรวม (Combined Method)
3. วิธีสอนแบบต่างวิธีสอนพร้อม ๆ กันสลับกันไป (Simultaneous Method)
4. วิธีสอนแบบรวมหลายระบบ (Combined System)

5. ใช้วิธีสอนทุกวิธีที่เห็นว่าเหมาะสม (Total Communication)

1. วิธีสอนพูด (Oral Method)

วิธีการสอนพูดให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนี้ยึดหลักที่ว่าให้ผู้สอนพูดกับเด็กให้มากที่สุด ให้เด็กเห็นความสำคัญของการพูด ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการพูดได้แก่ การดู คือ โดยการอ่านจากริมฝีปากของผู้พูดด้วยเป็นสิ่งสำคัญ

สิ่งสำคัญที่ครูจะต้องเตรียมตัวในการสอน

1. ตรวจสอบการทำงานของเครื่องขยายเสียงทุกวัน เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องขยายเสียงทำงานปกติ
2. ตรวจสอบเครื่องช่วยฟังส่วนบุคคลของเด็กทุกคนตลอดเวลาการสอน
3. ครูประจำชั้นควรมีความรู้เกี่ยวกับระดับการได้ยินของเด็กทุกคนที่ตนทำการสอน
4. ให้พูดเสียงดังพอเหมาะกับการได้ยินของเด็ก เช่น ครูควรใช้ไมโครโฟนให้ห่างจากปากครูในระยะ 6-8 นิ้ว ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนของการรับฟังเสียงของครู
5. ครูต้องระวังและแนะนำให้เด็กพูดลงในไมโครโฟนของเด็กด้วย ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนเช่นกัน
6. ครูควรพูด และใช้จังหวะการพูดตามปกติ พูดเป็นวลี หรือ ประโยคไม่ควรเน้นเสียงหรือพูดซ้ำเกินไป
7. ครูไม่ควรปล่อยให้เด็กพูดผิด ๆ โดยไม่แก้ไข ทั้งนี้เพื่อประสานงานกับครูสอนพูดโดยเฉพาะ
8. เมื่อเด็กเข้าใจความหมายของภาษาพูดแล้ว ควรฝึกให้เด็กพูดตามครู หากพูดตามฐานที่เกิดของเสียง 6 ฐาน เริ่มจากง่ายไปหายากตามลำดับจนกว่าจะพูดได้ชัด
9. การสอนพูดเริ่มสอนทีละคำ สอนคำใหม่คู่กับคำเก่าที่เพิ่งเรียนไปและให้จำแนกเสียงของพยัญชนะหรือสระ

ตัวอย่างแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ
สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุระหว่างแรกเกิด ถึง 3 ปี

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
1. การเคลื่อนไหวในท่านอน	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงาย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกนำของเล่น/สิ่งของสีสดใสหรือมีเสียง มาแกว่งเหนือศีรษะผู้เรียนในท่านอนหงาย แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนเอื้อมมือจับสิ่งของนั้น - ให้ผู้ฝึกจับมือผู้เรียนแล้วเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่างๆ - เล่นจิกจี้กับผู้เรียนในขณะที่นอนหงาย
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกนำของเล่น/สิ่งของสีสดใสหรือมีเสียง มาแกว่งเหนือศีรษะผู้เรียนท่านอนหงาย แล้วขยับวัตถุไปด้านข้างซ้าย-ขวา แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนหันศีรษะตามวัตถุนั้น - ผู้ฝึกแตะบริเวณคางหรือศีรษะแล้วผลักเบาๆไปด้านที่ต้องการให้ผู้เรียนหันไป
	- สามารถเตะขาไปมา	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกจับเท้าทั้งสองข้างของผู้เรียนงอเข้าเหยียดออกสลับไปมา - ผู้ฝึกจับขาผู้เรียนเตะไปมาก่อนจากนั้นให้ผู้เรียนพยายามทำเอง - ผู้ฝึกใช้มือดันฝ่าเท้าผู้เรียนทั้งสองข้าง ให้ผู้เรียนใช้เท้ายันมือผู้ฝึก 	
	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายและขวา	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนในท่านอนหงาย สมมติต้องการให้พลิกตะแคงซ้าย เอาของเล่นวางด้านซ้าย ผู้ฝึกจับแขนด้านซ้าย ของผู้เรียนให้แนบใบหู จับบริเวณขาด้านขวาให้งอเข้าขวา กระตุ้นให้ผู้เรียนยกแขนและขาข้างขวา มาด้านซ้าย เพื่อที่จะมาเล่นของเล่น แล้วจึงลด การช่วยเหลือให้ผู้เรียนทำด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถพลิกคว่ำและหงาย 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนอยู่ในท่านอนตะแคง กระตุ้นให้พลิกคว่ำ ทางด้านหน้า โดยให้เด็กเอื้อมหยิบของเล่น - จัดให้ผู้เรียนอยู่ในท่านอนคว่ำขาข้างหนึ่งแล้วจับที่หัวไหล่และสะโพกพลิกไปทางด้านหลัง ผู้เรียนอยู่ในท่าพลิกหงายได้
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถยันตัวเพื่อเตรียมลุกขึ้นนั่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำผู้เรียนอยู่ในท่านอนตะแคง ฝึกให้ผู้เรียนใช้แขนยันตัวลุกขึ้นนั่ง
2. การเคลื่อนไหวในท่านอน	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถชันคอขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ขณะผู้เรียนอยู่ในท่านอนคว่ำ ให้ส่วนอกอยู่บนหมอน แล้วกระตุ้นให้ผู้เรียนชันคอ โดยใช้ของเล่นชูเริ่มจากระดับสายตาเด็กแล้วค่อยๆ เลื่อนขึ้นให้เด็กชันคอขึ้น
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคืบไปในทิศทางต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ขณะผู้เรียนอยู่ในท่านอนคว่ำ นำของเล่นมากระตุ้นด้านหน้า ให้ผู้เรียนคืบตามของเล่น
3. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวโดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวบนพื้น โดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งโดยใช้มือยัน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวบนพื้น ใช้มือทั้งสองข้างยันพื้นในลักษณะแบมือ
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงกระทบจากภายนอกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวบนพื้น ผู้ฝึกต้านแรงบริเวณไหล่ในทิศทางต่าง ๆ ให้เด็กนั่งทรงตัวอยู่ได้
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเปลี่ยนจากท่านั่งเป็นท่าตั้งคลาน และให้ผู้เรียนยกขาขึ้นหนึ่งข้างยันตัวลุกขึ้น โดยมีเครื่องช่วย/ผู้ช่วย

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมี เครื่องช่วย/ผู้ช่วย	- จัดทำให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ แบบมีพนักพิง ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ฝึกให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรง กระทบจากภายนอกได้	- จัดทำให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ผู้ฝึก ต้านแรงบริเวณไหล่ในทิศทางต่าง ๆ ฝึกให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวอยู่ได้
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียม ยืน	- จัดทำให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ ให้เท้าวางราบพอดีกับพื้น ฝึกให้โน้ม ลำตัวไปด้านหน้าเล็กน้อย ลงน้ำหนักที่ขาดันตัวลุกขึ้นยืน
4. การคลาน	การคลาน	- สามารถตั้งคลาน	- จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่านอนคว่ำ ผู้ฝึกจับสะโพกให้ยกขึ้น แล้วให้ ผู้เรียนใช้มือทั้งสองข้างยันพื้นยกลำตัวขึ้น ถ้าเด็กไม่สามารถใช้มือดัน ขึ้นเอง ผู้ฝึกช่วยจับหัวไหล่ให้ลำตัวยกขึ้นอยู่ในท่าตั้งคลาน - จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานโดยแบมื่อยันพื้น
		- สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ	- ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนขาข้างหนึ่งของผู้ฝึก โดยหันหน้าเข้าหา ผู้ฝึก จากนั้นนำอุปกรณ์ที่มีสีสดใสหรือมีเสียงมาเขย่าเรียกให้ผู้เรียน มาตามเสียงโดยผู้เรียนจะค่อยๆคลานโดยทิ้งน้ำหนักไว้ที่เข่าและมือ เพื่อเคลื่อนตัวไปหาเสียง - ให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลานบนหมอนข้าง จากนั้นนำอุปกรณ์ที่มี สี สดใสหรือมีเสียงมาเขย่าเรียกให้ผู้เรียนมาตามเสียงโดยผู้เรียนจะ ค่อยๆคลานโดยทิ้งน้ำหนักไว้ที่เข่าและมือเพื่อเคลื่อนตัวไปหาเสียง - จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลาน ใช้สื่อกระตุ้นฝึกให้ผู้เรียนคลานไป ในทิศทางต่าง ๆ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถคลานขึ้นลงบันได 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้ผู้เรียนอยู่ในท่าคลาน โดยให้มือวางบนบันไดขั้นที่ 1 ให้ผู้เรียนทรงตัวให้มั่นคง จากนั้นให้ผู้เรียนเอื้อมมือข้างที่ถนัดไปวางไว้บนบันไดขั้นที่ 2 ให้อยู่ในท่าคุกเข่า ผู้ฝึกใช้มือแตะหรือกระตุ้นเตือนที่บริเวณสะโพก เพื่อให้ผู้เรียนยกขาขึ้น ทีละข้างเพื่อวางอยู่บนบันไดขั้นเดียวกัน และฝึกด้วยวิธีนี้ไปเรื่อยๆจนผู้เรียนเกิดทักษะ - จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลาน ใช้ของเล่นกระตุ้นให้ผู้เรียนคลานขึ้น - ลงบันได
		<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่าตั้งคลาน และฝึกให้ผู้เรียนยันตัวลุกขึ้นยืน
5. การยืน	การเกาะยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับทั้งสองข้าง - สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนยืนโดยใช้มือสองข้างจับยึดที่เกาะ/ราวไว้ - ฝึกให้ผู้เรียนยืนใช้มือข้างใดข้างหนึ่งจับยึดที่เกาะ/ราว
	การยืน	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถยืนทรงตัวได้เอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนยืนทรงตัวโดยอิสระ
6. การเดิน	การเกาะเดินทางราบ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินโดยมีผู้ช่วย/เครื่องช่วย - สามารถเดินเกาะผนัง/ราว 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเดินโดยใช้ของเล่นล่อให้เด็กเดินหิบบของเล่นโดยมีผู้ฝึกจับมือ - ฝึกให้ผู้เรียนเกาะเดินไปตามราวหรือผนัง
	การเดินโดยอิสระ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเดินด้วยตนเอง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ฝึกให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพักเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ฝึกให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ
7. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ	- ฝึกให้ผู้เรียนวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ

2. ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวทางการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการมอง	การจ้องมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น	- ให้ผู้เรียนมองสิ่งของหรือวัตถุที่มีสีสันในระดับสายตาของผู้เรียนและผู้ฝึก ค่อยๆ เอาสิ่งของหรือวัตถุนั้นออกให้ผู้เรียนสบตาผู้ฝึก
		- สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า	- ให้ผู้เรียนใช้สายตาจ้องมองสิ่งของหรือวัตถุที่วางอยู่ตรงหน้า
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวา	- ให้ผู้เรียนใช้สายตาจ้องมองสิ่งของหรือวัตถุที่วางอยู่ด้าน ซ้าย - ขวา
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านบน-ล่าง	- ให้ผู้เรียนใช้สายตาจ้องมองสิ่งของหรือวัตถุที่วางอยู่ด้านบน - ล่าง

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การมองตาม	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่ - สามารถมองหาสิ่งของหรือวัตถุที่หายไปจากสายตาท 	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนใช้สายตาดำจ้องมองและมองตามวัตถุหรือสิ่งของที่เคลื่อนที่ไปในทิศทางต่างๆ ทั้ง ด้านซ้าย – ขวา ด้านบน – ล่าง - ให้ผู้เรียนใช้สายตามองหาสิ่งของหรือวัตถุที่หายไปจากสายตา - ให้ผู้เรียนมองหาสิ่งของหรือวัตถุที่ย้ายจากมือหนึ่งไปอีกมือหนึ่ง
2. ทักษะการใช้มือ	การใช้มือในการเอื้อมกำหรือจับวัตถุ เพื่อนำวัตถุจากจุดหนึ่งไปปล่อยยังจุดหมาย	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถเอื้อมมือจับสิ่งของที่ใกล้มือ - สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง - สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย - สามารถปล่อยวัตถุที่จุดหมายได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นำของเล่นมาวางแล้วให้ผู้เรียนเอื้อมไปจับของเล่น - นำของเล่นมาวางไว้แล้วให้ผู้เรียนจับหรือกำของเล่น - ส่งของเล่นให้ผู้เรียนรับและจับหรือกำของเล่น - นำของเล่นมาวางด้านหน้าแล้วให้ผู้เรียนหยิบแล้วนำไปยังเป้าหมายที่ผู้ฝึกกำหนด - นำของเล่นมาวางด้านหน้าแล้วให้ผู้เรียนหยิบแล้วนำไปปล่อยหรือวางยังเป้าหมายที่ผู้ฝึกกำหนด
3. ทักษะการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมอย่างง่ายๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมร้อยลูกปัด - กิจกรรมปั้นดินน้ำมัน - กิจกรรมตอกหมุดไม้ - กิจกรรมพับกระดาษ - กิจกรรมต่อก้อนไม้ - กิจกรรมใช้ช้อนตักน้ำใส่ขวด

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
4. ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	การเคลื่อนไหวริมฝีปาก	- สามารถควบคุมการใช้ปาก	- ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ใช้ริมฝีปาก ในการเม้มปิดปากแน่นสนิท จู๋ปาก อ้าปาก แล้วปล่อยตามคำสั่งผู้ฝึก - ให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวริมฝีปากตามครูโดยใช้กระจกเงา
	การดูดและการเป่า	- สามารถดูดของเหลว และอาหารหนืดหรือข้น	- ใช้หลอดดูดกระดาษทิชชูจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งในระยะใกล้ - ใช้หลอดดูดน้ำหวาน วั่น ดูดเส้นขนมลอดช่อง
		- สามารถเป่าลมออกจากปาก	- เป่าฟองสบู่ - เป่าขนนก - เป่าหนังยาง
	การเคี้ยวและการกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร	- ให้ผู้เรียนฝึกเคี้ยวและกลืนวั่น สลิม ผลไม้ที่ลักษณะนุ่มๆ

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง	- ฝึกดื่มนมและน้ำโดยการใช้หลอดดูด - ฝึกดื่มนมและน้ำจากแก้วน้ำที่มีหูจับ - ฝึกดื่มนมและน้ำจากแก้วโดยใช้แก้วปกติ
	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหารรับประทานได้ด้วยตนเอง	- ฝึกหยิบขนมหรืออาหารที่เป็นชิ้นในภาชนะมารับประทาน โดยไม่ต้องมีผู้ช่วย
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดย หกเล็กน้อย	- ฝึกใช้ช้อนตักอาหารรับประทานโดยผู้ฝึกช่วยก่อนแล้วลดการช่วยเหลือให้ผู้เรียนทำด้วยตนเอง
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายโดยมีผู้อื่นช่วยเหลือ	- ฝึกการสวมเสื้อคอกลมโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกการสวมเสื้อที่มีกระดุมโดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกแต่งกายโดยใช้ตุ๊กตาเป็นแบบ
	การขับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขับถ่าย	- ฝึกให้ผู้เรียนบอกหรือแสดงท่าทางเพื่อบอกความต้องการในการขับถ่าย
		- สามารถขับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ	- ผู้เรียนรู้จักวิธีการใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมและอุปกรณ์ในห้องน้ำ - ฝึกการขับถ่ายลงในโถส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ - ฝึกการชำระล้างหลังการขับถ่าย โดยมีผู้ช่วยเหลือ
	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกาย โดยมีผู้อื่นช่วย	- ฝึกวิธีการทำความสะอาดร่างกายโดยการล้างมือ ล้างหน้า แปรงฟัน และอาบน้ำ โดยมีผู้ช่วยเหลือ

4. ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- มีการรับรู้แหล่งของเสียง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกใช้อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงในระดับที่เด็กจะได้ยินได้ทำให้เกิดเสียงแล้วให้ผู้เรียนฟังว่ามีเสียงหรือไม่มีเสียง ถ้าได้ยินเสียงให้ยกมือขึ้น กระโดด ปรบมือ หรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสุข หรือสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนในเด็กเล็ก (ถ้าสามารถใช้เครื่องช่วยฟังได้จะเป็นการดียิ่ง) - ผู้ฝึกให้เด็กปิดตาหรือหันหลังให้กับแหล่งกำเนิดเสียง และใช้อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงในระดับที่เด็กจะได้ยินได้ ทางด้านหน้า ด้านหลัง ด้านซ้าย – ขวา หรือทิศอื่นๆ แล้ว ผู้ฝึกทำให้เกิดเสียง ให้เด็กชี้ว่าเสียงมาจากทิศใด - ฝึกฟังเสียงที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน โดยผู้ฝึกจะต้องบอกผู้เรียน ทุกครั้งว่าเสียงที่ได้ยินคือเสียงอะไร
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อผู้ฝึกแสดงสีหน้า ท่าทางหรืออารมณ์ ผู้เรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองได้เหมาะสม - เมื่อผู้ฝึกแสดงท่าทางบอกความต้องการแล้วให้ผู้ฝึกปฏิบัติตาม - ฝึกให้ผู้เรียนแสดงสีหน้า ท่าทางได้อย่างเหมาะสมจากประสบการณ์เดิม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การรับรู้อำพุด	- สามารถตอบสนองต่อคำพุดของผู้อื่น	- ผู้ฝึกต้องพุดให้ผู้เรียนฟังคำพุดในชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ อย่างสม่ำเสมอ และมีท่าทางที่ชัดเจนประกอบคำพุดนั้น - ฝึกปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ โดยผู้ฝึกสั่งและแสดงท่าทางให้เด็กปฏิบัติตาม
2. ทักษะการแสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้า หรือ ท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือ ท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ	- ฝึกให้ผู้เรียนแสดงสีหน้าท่าทาง บอกความต้องการ โดยครูทำเป็นตัวอย่างให้ดูก่อน เช่น พรบมือ ยิ้มหวาน เมื่อดีใจ
	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ	- ฝึกใช้รูปภาพ ในการสื่อสารเพื่อบอกความต้องการของตนเองกับผู้อื่น
	การพุด	- สามารถแสดงออกโดยการพุดเป็นคำ หรือ ประโยคง่ายๆ	- ฝึกให้ผู้เรียนพุดเลียนแบบเป็นคำ โดยออกเสียงตามได้ - ฝึกให้ผู้เรียนได้พุดบอกความต้องการ เป็นคำ หรือประโยคง่ายๆ ทุกครั้งก่อนที่จะได้รับสิ่งที่ต้องการ - ฝึกให้ผู้เรียนเรียกชื่อและบอกชื่อสิ่งต่างๆ รอบตัว

5. ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม	
1. ทักษะการปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการ หรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ	- ฝึกให้ผู้เรียนขอสิ่งที่ต้องการ โดยการแบมือก่อนจึงจะได้ของนั้น - ฝึกให้ผู้เรียนปฏิเสธโดยการส่ายหน้า และส่ายมือ	
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	- ฝึกให้ผู้เรียนแสดงการทักทาย บุคคลรอบตัว	
		- แสดงการขอโทษ ขอบคุณ	- ฝึกให้ผู้เรียนแสดงการขอโทษด้วยการไหว้ เมื่อทำผิด - ฝึกให้ผู้เรียนขอบคุณด้วยการไหว้เมื่อได้รับสิ่งของหรือการช่วยเหลือจากผู้อื่น	
	การเล่น		- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้	- ฝึกให้ผู้เรียนเลือกของเล่นที่ชอบแล้วให้นำไปเล่นในกลุ่มเพื่อน
			- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้	- ให้ผู้เรียนร่วมเล่นเกมงูกินหาง และเกมมอญซ่อนผ้า กับกลุ่มเพื่อน

6. ทักษะทางด้านสติปัญญา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะพัฒนาทักษะความคิดรวบยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่ายๆ	- ฝึกให้ผู้เรียนชี้ และบอกส่วนต่างๆของร่างกายตนเองโดยการใช้ภาษามือหรือคำพูด - ใช้บัตรภาพส่วนต่างๆของร่างกายให้ผู้เรียนดูแล้วจึงให้ผู้เรียนชี้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย คือตา จมูก ปาก หู แขน ขา มือ
	การจำแนกแยกแยะ - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ฝึกให้ผู้เรียนทำภาษามือและใช้คำพูดเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวของผู้เรียน ได้แก่ พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักทำภาษามือและใช้คำพูดเกี่ยวกับสิ่งของที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน คือ สบู่ ชันน้ำ แก้วน้ำ - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักชื่อสี และจำแนกสีที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน โดยใช้กิจกรรมหยิบบอลสีต่างๆ ใส่ตะกร้า กิจกรรมเสียบหมุดตามกลุ่มสีที่ผู้ฝึกกำหนด - ฝึกให้ผู้เรียนเลือกวัตถุที่มีขนาดใหญ่ และเล็กตามที่ถูกฝึกกำหนด - ฝึกให้ผู้เรียนหยิบรูปทรง □ ○ △ ตามที่ถูกฝึกกำหนด
	การเปรียบเทียบ - ขนาด ใหญ่ – เล็ก - หน้าเบา - อุณหภูมิ - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถรู้ ขนาดใหญ่-เล็ก น้ำหนัก หนัก-เบา อุณหภูมิ ร้อน-เย็น พื้นผิว ฯลฯ	- ฝึกการเปรียบเทียบและซักถามสิ่งของขนาดเล็ก-ใหญ่ - ฝึกการเปรียบเทียบหนัก - เบา โดยใช้อุปกรณ์ เครื่องชั่ง - ฝึกการเปรียบเทียบอุณหภูมิจากภาชนะที่มี น้ำร้อน – น้ำเย็น - ฝึกการสัมผัสและเปรียบเทียบวัตถุหรือสิ่งของที่มีพื้นผิวต่างกัน ได้แก่ ลูกมะกรูด ลูกมะนาว กระดาษทรายหยาบ - กระดาษทรายละเอียด

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การจับคู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ฝึกการจับคู่ภาพผลไม้กับของจริง - ฝึกการจับคู่วัตถุหรือสิ่งของที่มีสีเหมือนกัน - ฝึกการจับคู่วัตถุหรือสิ่งของที่มีขนาดเท่ากัน - ฝึกการจับคู่วัตถุหรือสิ่งของที่มีรูปทรงเหมือนกัน ได้แก่ ดินสอกับปากกา เหรียญบาทกับเหรียญ 5 บาท
	การจัดหมวดหมู่ - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง	- สามารถจัดหมวดหมู่ สิ่งของที่คุ้นเคย สี ขนาด รูปทรง	- ฝึกให้ผู้เรียนจัดหมวดหมู่เครื่องแต่งกาย - ฝึกให้ผู้เรียนจัดหมวดหมู่ของใช้ที่มีสีต่างๆ - ฝึกให้ผู้เรียนจัดหมวดหมู่วัตถุที่มีรูปทรงต่างๆ
	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ 2 อย่าง ได้สัมพันธ์กัน	- ฝึกให้ผู้เรียนเลือกใช้สิ่งของที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ ถุงเท้ากับรองเท้า จานกับช้อน แปรงสีฟันกับยาสีฟัน

7. ทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการใช้เครื่องช่วยฟัง	การใช้เครื่องช่วยฟัง	- สามารถใช้เครื่องช่วยฟังได้อย่างต่อเนื่อง	- ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับการใส่เครื่องช่วยฟัง - ฝึกให้ผู้เรียนตอบสนองต่อการได้ยินเสียงจากเครื่องช่วยฟัง - ฝึกให้ผู้เรียนใช้เครื่องช่วยฟังอย่างสม่ำเสมอ
	การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง	- สามารถดูแลรักษาเครื่องช่วยฟังโดยมีผู้อื่นช่วย	- ฝึกให้ผู้เรียนเก็บรักษาเครื่องช่วยฟัง โดยมีผู้อื่นช่วยในครั้งแรกก่อน จึงให้ผู้เรียนเก็บด้วยตนเอง - ฝึกให้ผู้เรียนดูแลเครื่องช่วยฟัง เช่น ไม่ให้ ตกหล่น เปียกน้ำ แกะเครื่องช่วยฟัง
2. ทักษะการฝึกฟังเสียง	การรับรู้เสียง	- สามารถบอกได้ว่ามีหรือไม่มีเสียง	- ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักว่ามีเสียงหรือไม่มีเสียง โดยใช้อุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียง
	การจำแนกเสียง	- สามารถแยกเสียงที่แตกต่างกัน	- ฝึกให้ผู้เรียนฟังเสียงและแยกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน
	ทิศทางเสียง	- สามารถบอกที่มาของเสียง	- ฝึกฟังเสียงและบอกทิศทางของเสียง
	ระดับของเสียง เสียงดัง/เสียงเบา	- สามารถบอกได้ว่ามีเสียงดัง/เสียงเบา	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกฟังเสียงดัง เสียงเบา จากอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียง เช่น กลอง ฉิ่ง
3. ทักษะการฝึกพูด การอ่านริมฝีปากและแก้ไขการพูด	การเตรียมความพร้อมในการพูด	- สามารถบริหารกล้ามเนื้อที่ใช้ในการพูด	- ให้ผู้เรียน เคลื่อนไหวริมฝีปาก ห่อริมฝีปากเป็นรูปต่างๆ โดยใช้กระจกเงา และฝึกออกเสียงง่ายๆ
	- การบริหารกล้ามเนื้อ	- สามารถเปล่งเสียงได้	- ให้ผู้เรียนเปล่งเสียงตามธรรมชาติ ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นหรือทำกิจกรรมที่สนุกสนาน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	<ul style="list-style-type: none"> - การเปล่งเสียงตามธรรมชาติ - การฝึกลมหายใจ - การฝึกกลั้นหรือกักลมหายใจ - การบริหารลิ้น - การฝึกเสียงนาสิก - การฝึกเปล่งเสียง 	- สามารถหายใจเข้าออกได้ถูกวิธี	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้รู้จักสุดหายใจเข้าออกยาวๆ - ฝึกหัดการไอ - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตลมหายใจโดยใช้สิ่งของต่างๆ เช่น สำลี ขนนก เป็นต้น
		- สามารถกลั้นหรือกักลมหายใจที่ถูกต้อง	- ผู้ฝึกสาธิตโดยสูดอากาศเข้าไปให้เต็มที่ แล้วกักไว้ไม่ให้ลมออกมาค่อยๆ ผ่อนลมหายใจออกช่วงสั้นๆ โดยให้ผู้เรียนใช้หลังมือสัมผัสกับลมหายใจที่ออกมา แล้ว ฝึกให้ผู้เรียนทำตาม
		- สามารถบริหารลิ้น	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวลิ้นในท่าต่างๆ เช่น ยกลิ้น ม้วนลิ้น แลบลิ้น เป็นต้น - ฝึกการเคลื่อนไหวลิ้นอย่างรวดเร็ว - ฝึกการเล่นลิ้นต่างๆ เช่น ลา ลา ลา , ตะ ตะ ตะ เป็นต้น
		- สามารถออกเสียงนาสิก	- ฝึกให้เด็กออกเสียงนาสิก เช่น เสียง น ม ง เป็นต้น
		- สามารถเปล่งเสียงดัง เสียงเบา เสียงกระซิบ เสียงสูงและเสียงต่ำ	- ผู้ฝึก ตีกลองเพื่อเปรียบเทียบเสียงดัง ค่อยๆ แกว่งให้ผู้เรียนฟัง และใช้บัตรอักษรแทนเสียง ประกอบด้วย ด คือ ดัง ; ค คือ ค่อย ; ก คือ กระซิบ แล้วให้ผู้เรียนฝึกเปล่งเสียงตามบัตรตัวอักษรที่ครูยก
	การอ่านริมฝีปาก	- สามารถอ่านริมฝีปาก	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกตการเคลื่อนไหวของริมฝีปาก สีหน้า ท่าทางของผู้ฝึก - ฝึกการเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปปากที่ผู้ฝึกพูดโดยใช้บัตรภาพ 2 ภาพ ที่แตกต่างกัน เช่น ส้ม – กล้วย
4. ทักษะภาษามือ	ภาษามือที่ใช้ใน	- สามารถใช้ภาษามือสื่อสารใน	- ฝึกให้ผู้เรียนบริหารนิ้วมือ ฝ่ามือโดยการเคลื่อนไหวไปในทิศทางต่างๆ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	<p>ชีวิตประจำวัน เช่น สมาชิกในบ้าน ร่างกาย ยานพาหนะ สี ผลไม้ เครื่องแต่งกาย สัตว์ จำนวนนับ สิ่งของ เครื่องใช้ เป็นต้น</p>	<p>ชีวิตประจำวัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการวางท่ามือ เช่น การฝึกการท่ามือเป็นท่าต่างๆ เช่น กำมือ แบนมือ กางนิ้ว รวมนิ้ว จีบนิ้ว - ฝึกการวางตำแหน่งของมือ เช่น บริเวณ ศีรษะ ลำตัว ออก - ฝึกให้ผู้เรียนใช้ท่าทาง การเคลื่อนไหวของมือประกอบเป็นท่าภาษามือ คำต่างๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร เช่น หิว อิ่ม เข้าห้องน้ำ พ่อ แม่ ฯลฯ - ฝึกให้ผู้เรียนทำท่าภาษามือคำต่างๆ ที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สมาชิกในบ้าน ร่างกาย ยานพาหนะ สี ผลไม้ เครื่องแต่งกาย สัตว์ จำนวนนับ สิ่งของเครื่องใช้

ตัวอย่างแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ
สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- ฝึกให้ผู้เรียนนั่งบนพื้น นั่งทรงตัวด้วยตนเอง และสามารถเอื้อมมือทำกิจกรรมนอกฐานรองรับ
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- ฝึกให้ผู้เรียนเปลี่ยนจากท่านั่งเป็นท่าตั้งคลาน และยันตัวลุกขึ้นด้วยตนเอง
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง	- ฝึกให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ ทำวงร่ายพอดีกกับพื้น ให้ผู้เรียนนั่งทรงตัวและ สามารถเอื้อมมือทำกิจกรรมนอกฐานรองรับ
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน	- ฝึกให้ผู้เรียนนั่งบนเก้าอี้ ทำวงร่ายพอดีกกับพื้น โนมลำตัวไปด้านหน้าเล็กน้อย ให้ผู้เรียนยันตัวลุกขึ้นยืน
2. การยืน	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้อย่างมั่นคง	- ฝึกให้ผู้เรียนยืนทรงตัวได้อย่างอิสระ
3. การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย	- ฝึกให้ผู้เรียนเดินเท้าราบกับพื้น - ฝึกให้ผู้เรียนเดินเท้าราบกับพื้น โดยเดินบนพื้นผิวสัมผัสที่เด็กชอบก่อน จึงปรับระดับการสัมผัสในพื้นที่ผิวที่หลากหลาย - ฝึกให้ผู้เรียนเดินด้วยตนเอง ทั้งพื้นเรียบ พื้นขรุขระ
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพยุงและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ฝึกให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพยุงและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ	- ฝึกให้ผู้เรียนเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ
4. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ	- ฝึกให้ผู้เรียนวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้	- ฝึกให้ผู้เรียนวิ่งผ่านสิ่งกีดขวาง เช่น การวิ่งกระโดดข้ามเชือก การวิ่งหลบสิ่งกีดขวางทาง

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะ การมอง	การมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น	- ให้ผู้เรียนมองสิ่งของหรือวัตถุในระดับสายตาของผู้เรียนและผู้ฝึก ค่อยๆ เอาสิ่งของหรือวัตถุนั้นออกให้ผู้เรียนสบตาผู้ฝึก
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า และรับรู้รายละเอียด	- ให้ผู้เรียนต่อจิ๊กซอร์ภาพสัตว์ที่อยู่ด้านหน้า
		- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย-ขวา และรับรู้รายละเอียด	- ให้ผู้เรียนเลือกหยิบหมุดสีใดสีหนึ่งที่ผู้ฝึกกำหนดที่วางคละสีกัน ด้านขวามือมาเสียบบนกระดาน
		- สามารถมองวัตถุด้านบน-ล่างและรับรู้รายละเอียด	- ให้ผู้เรียนเลือกหยิบบล็อกไม้รูปทรงต่างๆที่ผู้ฝึกกำหนดที่วางไว้ โตะมาใส่ในกล่อง
2. ทักษะการใช้มือ	การใช้มือในการกำหรือจับ วัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อย วัตถุ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่าง ถูกวิธี	- ให้ผู้เรียนจับของเล่นที่มีรูปทรงชนิดต่างๆ ทั้ง วัตถุทรงกลม ทรงกระบอก การจับดินสอ การจับลูกกอล์ฟ การหิ้วของ ได้อย่างมั่นคง
		- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้ว อื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว	- ฝึกให้ผู้เรียนหยิบสิ่งของหรือวัตถุที่มีขนาดเล็ก
		- สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยัง จุดหมายที่ต้องการ	- ฝึกให้ผู้เรียนหยิบวัตถุหรือสิ่งของนำไปใส่ตะกร้า
3. ทักษะการประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	การประสานสัมพันธ์ระหว่าง ตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือ ในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน	- ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ใช้มือให้ประสานสัมพันธ์กับสายตา เช่น เปิดและปิดฝาขวดเกลียว การใช้กรรไกรตัดกระดาษตาม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
			รูปทรง การเย็บปักถักร้อย เป็นต้น
4" ศึกษารูปร่างของทิว อวัยวะที่ใช้ในการพูด	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ใน การพูด	- สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่าง ปกติ	- ฝึกให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆ โดยการดู เป่า และ คาบ

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง	- ฝึกให้เด็กรู้จักที่กตจากตู้น้ำเย็น แล้วยกขึ้นดื่ม โดยให้ผู้ฝึกช่วยก่อน แล้วค่อยๆ ลดการช่วยเหลือลงให้เด็กทำด้วยตนเองให้มากขึ้นจนทำได้ด้วยตนเองทั้งหมด
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	- ฝึกให้เด็กเดินไปตักอาหารรับประทานเอง
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ	- ผู้ฝึก สอนให้เด็กรู้จักมารยาทในการแต่งกายที่เหมาะสม เช่น งานศพใส่ชุดดำ งานแต่งงานในชุดที่สีสดใส เป็นต้น
	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง	- ฝึกให้เด็กทำความสะอาดหลังการขับถ่ายด้วยตนเอง
	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง	- ผู้ฝึก สอนเริ่มจากการให้เด็กรู้จักวิธีการทำความสะอาดร่างกายที่ถูกต้อง เช่น การล้างมือ ล้างหน้า แปรงฟันและอาบน้ำ พร้อมกับ การสาธิตและให้เด็กปฏิบัติ
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ	- ผู้ฝึก สอนเริ่มจากการให้เด็กรู้จักจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ เช่น การใส่ผ้าอนามัยเมื่อมีประจำเดือน การตัดเล็บ เมื่อฝนตกไม่ให้ตากฝน เป็นต้น
2. ทักษะกิจวัตรประจำวัน	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆได้	- ผู้ฝึก สอนให้เด็กรู้จักวิธีการรีดผ้า แล้วให้เด็กทดลองปฏิบัติ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
อื่น ๆ	การเดินทางไปในที่ต่างๆ	- สามารถการเดินทางไปในที่ต่างๆได้ด้วยตนเอง	- ฝึกให้เด็กเดินทางโดยสารรถประจำทาง
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง	- ฝึกการซื้อของด้วยการใช้สถานการณ์สมมติ
	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง	- ผู้ฝึก สอนให้เด็กรู้จักใช้โทรศัพท์สาธารณะ แล้วพาเด็กไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง

4. ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการรับรู้และเข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถรับรู้แหล่งของเสียงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม	- ผู้ฝึกฝึกให้เด็กรู้จักเสียง โดยการให้เด็กได้ยินเสียงจากสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เช่น เมื่อผู้ฝึกตบมือสามารถชี้รูปภาพหรือทำท่าตบมือได้เป็นต้น - ผู้ฝึกเอ่ยชื่อคำศัพท์ต่าง ๆ แล้วให้เด็กชี้ภาพที่ได้ยิน เช่น ผู้ฝึกพูดคำว่าจักรยานแล้วเด็กชี้รูปภาพจักรยาน เป็นต้น
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและตอบสนองได้อย่างเหมาะสม	- ผู้ฝึกสอนให้เด็กเข้าใจสีหน้าท่าทาง เช่น พยักหน้า สายหน้า ยิ้มแย้ม บึ้งตึง เป็นต้น จากรูปภาพ และผู้ฝึกทำเป็นตัวอย่างให้ดู - ผู้ฝึกสอนให้เด็กสามารถแสดงสีหน้าท่าทาง บอกความต้องการ เช่น พยักหน้า ชี้สิ่งของ สายหน้า ยิ้มแย้ม บึ้งตึง เป็นต้น
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	- ฝึกให้เด็กปฏิบัติตามคำสั่งภาษามือโดยเด็กทำด้วยตนเอง เช่น เมื่อต้องการให้เด็กเก็บของเล่น ผู้ฝึกทำภาษามือให้เด็กนำของเล่นไปเก็บ เป็นต้น
2. ทักษะการแสดงออกทางภาษา	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างเหมาะสม	- สอนให้เด็กแสดงสีหน้าท่าทาง เพื่อสื่ออารมณ์ความรู้สึกให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น พยักหน้า ชี้สิ่งของ สายหน้า ยิ้มแย้ม บึ้งตึง ดีใจ เสียใจ โกรธ ร้องไห้ เป็นต้น
	การสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ ได้อย่างเหมาะสม	- สอนให้เด็กใช้รูปภาพสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์ในการสื่อสารกับผู้อื่น เช่น ใช้รูปชกโครกสื่อสารเมื่อจะเข้าห้องน้ำ เป็นต้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การพูด	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือประโยคได้อย่างเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - สอนให้เด็กหุติงพูดเป็นคำ ประโยค เพื่อสื่อสารบอกความต้องการและฝึกให้เด็กตั้งคำถามได้ เช่น ฉันทิวข้าว ฉันทอยากไปเที่ยว เธอจะไปไหน เป็นต้น

5. ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะการปฏิบัติตนในสังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ต้องการ	- ฝึกเด็กให้ขอสิ่งที่เด็กต้องการ โดยการพูดและแบมือขอฝึกแบบใช้สถานการณ์สมมติ - ฝึกให้เด็กปฏิเสธโดยการพูดว่า “ไม่” และส่ายศีรษะหรือโบกมือ ฝึกใช้สถานการณ์สมมติ
	การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์	- ฝึกการทักทายโดยการสาธิตและให้เด็กทำตาม เช่น ยกมือไหว้เพื่อสวัสดี เป็นต้น
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์	- ฝึกการขอโทษเมื่อทำผิด และขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของหรือผู้อื่นอำนวยความสะดวกให้ ถ้าเป็นเด็กหุตั้งให้พูดว่าขอโทษพร้อมกับการไหว้ แต่ถ้าเด็กหุหนวกสอนให้ไหว้ผู้ที่มีอายุมากกว่า และแสดงภาษามือ “ขอบคุณ” ผู้ที่อายุเท่ากัน เช่น ครูให้ขนมเด็กไหว้ขอบคุณ เป็นต้น
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	- จัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กทำร่วมกัน
- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา		- ฝึกให้เด็กรู้จักกติกาในการเล่นร่วมกัน เช่น การเล่นเกมต่างๆ การเล่นเกมของเล่นร่วมกัน เป็นต้น	
การปฏิบัติตามกติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่างเหมาะสม	- ผู้ฝึก สอนให้เด็กรู้จักกติกาของสังคม แล้วสร้างสถานการณ์สมมติให้เด็กได้แสดง เช่น การเข้าแถวรอ การขออนุญาต เป็นต้น	

6. ทักษะทางด้านสติปัญญา และการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะ พัฒนาทักษะ ความคิดรวบยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของ อวัยวะต่าง ๆ ได้	- ผู้ฝึกนำบัตรภาพส่วนต่างๆของร่างกายให้เด็กดูแล้วจึงให้เด็กชี้ ส่วนต่างๆ ของร่างกายแล้วให้บอกหน้าที่ของอวัยวะได้ เช่น ตา แล้วเด็กชี้ที่ตา บอกหน้าที่ว่า มีไว้ดู เป็นต้น
	การจำแนก - เกี่ยวกับบุคคล - เสียงบุคคลที่คุ้นเคย - ใบหน้าของบุคคลที่คุ้นเคย - สิ่งของที่คุ้นเคย - สี - ขนาด - รูปทรง ฯลฯ	- สามารถจำแนกและบอกชื่อบุคคลที่ คุ้นเคยได้สามารถจำแนกและบอก ชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่คุ้นเคยได้ - สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่างๆ ได้ - สามารถจำแนกและบอกขนาดต่างๆ ได้ - สามารถจำแนกและบอกรูปทรง ต่างๆได้	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กจำแนกบุคคล สิ่งของ สี ขนาด และรูปทรง โดย ใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการฝึกเช่น เกมจัดกลุ่มรูปทรง เกมจัดกลุ่ม สี เป็นต้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การเปรียบเทียบ - ขนาด - น้ำหนัก - อุณหภูมิ - จำนวน - พื้นผิว ฯลฯ	- สามารถเปรียบเทียบ ขนาด น้ำหนัก อุณหภูมิ จำนวน พื้นผิว ฯลฯ	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กเปรียบเทียบ ขนาด น้ำหนัก - อุณหภูมิ จำนวน พื้นผิว โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการฝึก เช่น เกมตาชั่งมหาสนุก เกมปิดตาคำสั่งของ เป็นต้น
	การจับคู่ - สิ่งของ - ภาพ - สัญลักษณ์	- สามารถจับคู่สิ่งของ ภาพหรือ สัญลักษณ์	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กจับคู่ สิ่งของ ภาพ สัญลักษณ์ โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการฝึกเช่น เกมจับคู่ภาพ เป็นต้น
	การจัดหมวดหมู่ - คน - สัตว์ - สิ่งของ - พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่ คน สัตว์ สิ่งของ และพืช	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กจัดหมวดหมู่ สัตว์ สิ่งของพืช โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการฝึกเช่น เกมสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เกมหาผลไม้ที่มีรสเปรี้ยว เป็นต้น
	ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	- สามารถใช้สิ่งของ ได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กรู้จักใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและเหมาะสมกับหน้าที่ เช่น หวีใช้หิวผม กางร่มเมื่อ ฝนตกหรือแดดออก
2. ทักษะการเตรียมความพร้อมการอ่าน	การเตรียมความพร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ - สระ - สามารถออกเสียงพยัญชนะ - สระ	- ผู้ฝึกสอนให้เด็กรู้จักพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์โดยใช้กิจกรรมและการทำแบบฝึกหัด เช่น จับคู่พยัญชนะ ออกเสียงตามครู อ่านแบบฝึกหัด เป็นต้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
		วรรณยุกต์ - สามารถอ่านพยัญชนะ - สระ วรรณยุกต์ - สามารถอ่านภาษาอังกฤษ	
3. ทักษะการเตรียมความพร้อมการเขียน	การเตรียมความพร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้ - สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ - สามารถเขียนภาษาอังกฤษ	- ผู้ฝึก เริ่มฝึกจากการให้เด็กลากเส้นตามเส้นประ ลากเส้นในทิศทางต่าง ๆ เขียนพยัญชนะ สระ ตามแบบ เขียนตามคำบอก
4. ทักษะการเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	การเตรียมความพร้อมทางคณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้ - สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้ - สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้ - สามารถเขียนตัวเลขได้ - สามารถบวก ลบ คูณ และ หารง่าย ๆ ได้	- ผู้ฝึกให้เด็กรู้จัก การนับจำนวน ค่าของจำนวนนับ การอ่านและเขียนสัญลักษณ์ตัวเลขและฝึกให้เด็กบวก ลบ คูณ หาร ในแบบฝึกหัด
5. ทักษะการเข้าใจวิเคราะห์ และ แก้ไขปัญหา	การเข้าใจ วิเคราะห์ และ แก้ไขปัญหา	- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้	- ผู้ฝึกสร้างสถานการณ์ให้เด็กได้ฝึกแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อเด็กเห็นไฟลูกเด็กจะทำอย่างไร เมื่อเด็กปวดปัสสาวะในขณะที่เรียนเด็กควรจะทำอย่างไร เป็นต้น

7. ทักษะจำเป็นสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
1. ทักษะ การใช้เครื่องช่วยฟัง	การใช้เครื่องช่วยฟัง	- สามารถใช้เครื่องช่วยฟังด้วยตนเอง	- ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักส่วนประกอบของเครื่องช่วยฟัง ซึ่งประกอบด้วย ส่วนรับเสียง (ไมโครโฟน) เครื่องขยายเสียง ลำโพง - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์ของเครื่องช่วยฟัง - ฝึกให้ผู้เรียนใช้เครื่องช่วยฟังอย่างถูกต้อง เช่น ฝึกการใส่พิมพ์หู ฝึกการปรับระดับเสียงให้เหมาะสม เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนทดสอบการทำงานของเครื่องช่วยฟัง เมื่อเครื่องช่วยฟังขัดข้อง
	การดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง	- สามารถดูแลรักษาความสะอาดของเครื่องช่วยฟังได้ด้วยตนเอง	- ฝึกให้ผู้เรียนดูแลรักษาเครื่องช่วยฟัง แบตเตอรี่ พิมพ์หู ท่อนำเสียง อย่างถูกวิธี เพื่อยืดอายุการใช้งาน
2. ทักษะการฝึกฟัง	การรับรู้ระดับของเสียง	- สามารถบอกได้ว่ามีเสียงดัง/เสียงเบา	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกฟังเสียงดัง เสียงเบา จากอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียง เช่น กลอง ฉิ่ง
	ทิศทางของเสียง	- สามารถบอกที่มาของเสียง	- ฝึกฟังเสียงและบอกทิศทางของเสียง

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	การจำแนกเสียง	- สามารถแยกเสียงที่แตกต่างกัน	- ฝึกให้ผู้เรียนแยกความแตกต่างของเสียงและตอบสนองต่อเสียงที่แตกต่างกัน - ฝึกฟังและแยกแยะเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงหมาเห่า เสียงนก เสียงแมว เป็นต้น - ฝึกฟังและแยกแยะเสียงที่มนุษย์ทำขึ้น เช่น เสียงกลอง เสียงเครื่องดนตรี เสียงโทรศัพท์ เป็นต้น - ฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยิน และแปลความหมายของเสียงที่ได้ยินได้ ในสภาพแวดล้อมที่มีเสียงอื่นรบกวน
3. ทักษะ การฝึกพูด การอ่านริมฝีปาก และแก้ไขการพูด	การเตรียมความพร้อมในการพูด	- สามารถบริหารกล้ามเนื้อที่ใช้ในการพูด	- ให้ผู้เรียน เคลื่อนไหวริมฝีปาก ท่อริมฝีปาก เขี่ยดริมปาก เป็นรูปต่างๆ โดยใช้กระจกเงา และฝึกออกเสียง
	- การบริหารกล้ามเนื้อ	- ทำในการฝึกพูด	- ฝึกให้ผู้เรียนผิวปาก หาวแบบไม่มีเสียง อ้าปากกว้างๆ
	- ทำในการฝึกพูด	- สามารถพูดในท่าที่สบายและไม่เกร็งกล้ามเนื้อ	- ฝึกการเคลื่อนไหวอวัยวะในการเปล่งเสียงตามธรรมชาติ - ฝึกให้ผู้เรียนพูดในท่าต่างๆ
	- การฝึกลมหายใจ	- สามารถหายใจเข้าออกได้ถูกวิธี	- ฝึกให้รู้จักสูดหายใจเข้าออกยาวๆ - ฝึกหัดการไอ - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตลมหายใจโดยใช้สิ่งของต่างๆ เช่น สำลี ขนนก เป็นต้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกกลิ้งหรือกกลมหายใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถกลิ้งหรือกกลมหายใจที่ถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฝึกสาธิตโดยสูดอากาศเข้าไปให้เต็มที่ แล้วกักไว้ไม่ให้ลมออกมาค่อยๆ ผ่อนลมหายใจออกช่วงสั้นๆ โดยให้ผู้เรียนใช้หลังมือสัมผัสกับลมหายใจที่ออกมา แล้ว ฝึกให้ผู้เรียนทำตาม - ฝึกให้ผู้เรียนเป่าเครื่องดนตรี เช่น ขลุ่ย ปี่ เป็นต้น
	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารลิ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถบริหารลิ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้ผู้เรียนเคลื่อนไหวลิ้นในท่าต่างๆ เช่น ยกลิ้น ม้วนลิ้น แลบลิ้น เป็นต้น - ฝึกเคลื่อนไหวขากรรไกรทำให้ลิ้นเป็นร่อง - ฝึกการเคลื่อนไหวลิ้นอย่างรวดเร็ว - แลบลิ้นออกมาเล็กน้อย แล้วตัวลิ้นไปมา ซ้าย – ขวา - แลบลิ้นแตะที่ริมฝีปากบน แล้วตัวลิ้นลงมาแตะที่ริมฝีปากล่าง - กวาดลิ้นไปมาภายในปากแตะอวัยวะต่าง ๆ ภายในช่องปาก เช่น แตะปลายลิ้นที่ปุ่มเหงือก เพดานแข็ง เพดานอ่อน และโคนฟันบนและโคนฟันล่าง - ทำลิ้นให้แบนราบและห่อลิ้นสลับกันไป - รัวลิ้นไปมาที่ริมฝีปากทั้งสองข้าง - ฝึกการเล่นลิ้นต่างๆ เช่น ลา ลา ลา ตะ ตะ ตะ เป็นต้น
	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกเสียงนาสิก 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถออกเสียงนาสิก 	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกให้เด็กออกเสียงนาสิก เช่น เสียง น ม ง เป็นต้น - ฝึกให้เด็กเปรียบเทียบการออกเสียงพยัญชนะที่เกิดจากเสียงนาสิกกับเสียงพยัญชนะอื่นๆ โดยการสัมผัสที่จมูก

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
	- การฝึกเปล่งเสียง	- สามารถเปล่งเสียงดัง เสียงเบา เสียงกระซิบ เสียงสูง และเสียงต่ำ	- ผู้ฝึก ตีกลองเพื่อเปรียบเทียบเสียงดัง ค่อยๆ แกว่งให้ผู้เรียนฟัง และใช้บัตรอักษรแทนเสียง ประกอบด้วย ด คือ ดัง ; ค คือ ค่อย ; ก คือ กระซิบ แล้วให้ผู้เรียนฝึกเปล่งเสียงตามบัตรตัวอักษรที่ครูยก - ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเปรียบเทียบเสียงสูงเสียงต่ำโดยการใช้อุปกรณ์ทำเสียง กลองและนกหวีด
	การออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์	- สามารถออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์	- ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียงพยัญชนะ ตามฐานกรณ์ เสียงสูง เสียงต่ำ - ฝึกให้ผู้เรียนออกเสียง สระเสียงสั้นและสระเสียงยาว - และวรรณยุกต์ เช่นเมื่อผู้ฝึกหยิบบัตรภาพ “ก” แล้วให้เด็กออกเสียง เป็นต้น
	การอ่านริมฝีปาก	- สามารถอ่านริมฝีปาก	- ให้ผู้เรียนฝึกการสังเกตการเคลื่อนไหวของริมฝีปาก สีหน้า ท่าทางของผู้ฝึก - ฝึกการเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปปากที่ผู้ฝึกพูดโดยใช้บัตรภาพ 2 ภาพที่แตกต่างกัน เช่น ส้ม – กลัวย - ผู้ฝึกให้เด็กสังเกตคำบางคำมีความหมายต่างกันแต่เห็นปากเคลื่อนไหวเหมือนกัน เช่น ป้า พามา เป็นต้น
	การพูด คำ วลี หรือประโยค	- สามารถพูด คำ วลี หรือประโยค	- ผู้ฝึกฝึกให้เด็กพูดคำ วลี หรือ ประโยค เช่นเสื้อ กางเกง ไปเที่ยว เก่งมาก เป็นต้น

ทักษะ	เนื้อหา	ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม
4. ทักษะภาษามือและการสะกดนิ้วมือ	การใช้ภาษามือในชีวิตประจำวัน	- สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กใช้ท่าทางในการสื่อสารบอกความต้องการง่ายๆ เช่น ทิว อิ่ม เข้าห้องน้ำ เป็นต้น - ผู้ฝึกสอนภาษามือให้เด็กรู้จัก สมาชิกในบ้าน ร่างกาย ยานพาหนะ สี ผลไม้ เครื่องแต่งกาย สัตว์ จำนวนนับ สิ่งของเครื่องใช้ โดยให้เด็กรู้จักเป็นคำๆ เช่น ผู้ฝึกสอนเรื่องสี นำบัตรภาพสีมาให้เด็กดูแล้วสอนภาษามือควบคู่ เป็นต้น
	การสะกดนิ้วมือ	- สามารถสะกดนิ้วมือพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ ตัวเลข	- ผู้ฝึก ฝึกให้เด็กรู้จักและสะกดนิ้วมือ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และ ตัวเลข โดยให้เด็กทำตามผู้ฝึก จากนั้นฝึกให้เด็กทำบ่อยๆ - ฝึกให้เด็กสะกดนิ้วมือ เช่น เกมสะกดนิ้วมือ เกมเวทีทอง กิจกรรมภาษามือวันละคำ เป็นต้น

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพ

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน ใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การให้ปฏิบัติจริง เป็นต้น

การประเมินผลพัฒนาการหรือศักยภาพผู้เรียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินผลก่อนการฝึกพัฒนาการ ให้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ ของเด็กและดำเนินการประเมิน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)

2. การประเมินผลระหว่างการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและนำข้อมูลมาพิจารณา ปรับปรุง แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP)

3. การประเมินผลหลังการฝึกพัฒนาการ เป็นการประเมินทักษะ เพื่อดูความก้าวหน้าของพัฒนาการในลักษณะสรุปรวม เมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อพิจารณาส่งต่อ เพื่อพัฒนาหรือเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษา

ภาคผนวก

สภาพปัญหาและอุปสรรคของครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล..... ชื่อเด็ก.....
วันที่...../...../..... วันเดือนปีเกิด...../...../.....

ในความคิดของคุณ ลูกคุณเป็นเด็กอย่างไร ลูกคุณสามารถทำอะไร ได้ดี อะไรที่คุณวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกคุณ อะไรเป็นสิ่งแรกที่สำคัญที่คุณอยากจะช่วยลูกของคุณ

.....
.....
.....
.....

คุณคิดว่าครอบครัวของคุณขณะนี้ผลกระทบต่อลูกอย่างไร คุณคิดว่าในครอบครัวของคุณมี สิ่งดีอะไรบ้าง อะไรที่คุณกังวลเกี่ยวกับครอบครัวและอะไรคือความสำคัญที่สุดของครอบครัวที่จะช่วยเด็กของคุณได้

.....
.....
.....

ในขณะที่คุณได้รับการบริการบำบัด รักษาจากโรงพยาบาลหรือสถานสงเคราะห์ที่ใดบ้าง โปรดกรณียบอกชื่อสถานที่ เบอร์โทรศัพท์ ที่สามารถติดต่อได้

.....
.....
.....

ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องความสำคัญ ความวิตกกังวล ความคาดหวัง นี้คือ โอกาสของครอบครัวที่จะบอกข้อมูลของเด็กและครอบครัว ข้อมูลที่ท่านให้เราจะถือว่าเป็นความลับและจะไม่เปิดเผยถ้าท่านไม่อนุญาต ข้อมูลหน้านี้ควรทำทุกปี

แผนบริการเฉพาะครอบครัว

(Individualized Family Service Plan : IFSP)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/ประจำจังหวัด.....

วันที่ทำแผน IFSP...../...../.....วันสิ้นสุดการใช้แผน IFSP...../...../.....

รูปเด็ก

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็ก

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

วัน เดือน ปีเกิด...../...../พ.ศ. ....

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ถนน..... ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... (ตามทะเบียนบ้าน)

ภาษาที่ใช้ในครอบครัว.....

ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก.....

.....

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้สะดวก โทรศัพท์บ้าน.....

โทรศัพท์มือถือ.....

วันที่ทำแผน IFSP...../...../.....

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับครอบครัว

ชื่อ ผู้ปกครอง.....ความสัมพันธ์.....

3. สภาพครอบครัว

จุดเด่นหรือปัจจัยที่มีผลดีต่อครอบครัวและเด็ก

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. เป้าหมายพัฒนาการ/ศักยภาพที่ต้องการให้เด็กพัฒนา

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....
9. ....

7. บุคคลครอบครัวและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการทำ แผนบริการเฉพาะครอบครัว
(The Individualized Family Service Plan : IFSP)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ความสัมพันธ์	ลายมือชื่อ

8. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำ แผนบริการเฉพาะครอบครัว ฉบับนี้

- ข้าพเจ้า เห็นด้วย
 ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การส่งต่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

การให้บริการแผนบริการเฉพาะครอบครัว
(The Individualized Family Service Plan : IFSP)

ชื่อ-นามสกุลเด็ก.....

ทักษะ	พัฒนาการ/ศักยภาพที่คาดหวัง	แนวการจัดกิจกรรม	วัน เดือน ปี ให้บริการ	ผลการพัฒนา					ผู้ให้บริการ ผู้ปกครอง/ ผู้เกี่ยวข้อง	ข้อเสนอแนะ
				0	1	2	3	4		

เกณฑ์การประเมินผลพัฒนาการ

- 0 หมายถึง เด็กไม่ตอบสนองหรือทำไม่ถูก
- 1 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ทั้งทางกาย ท่าทางและ วาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
- 2 หมายถึง ผู้ฝึกต้องช่วยกระตุ้นเตือน (ท่าทางและวาจา) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
- 3 หมายถึง เด็กทำได้เกือบถูก (ผู้ฝึกช่วยบอกเด็กจึงจะได้) เด็กจึงทำพฤติกรรมนั้นๆได้ถูกต้อง
- 4 หมายถึง เด็กทำได้ถูกต้องด้วยตนเองทั้งหมด

แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับเด็ก อายุระหว่างแรกเกิด ถึง 3 ปี

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การเคลื่อนไหวในท่านอน	การเคลื่อนไหวในท่านอนหงาย	- สามารถยื่นแขนในท่านอนหงายได้			
		- สามารถหันศีรษะไปด้านข้าง			
		- สามารถเตะขาไปมา			
	การพลิกตัว	- สามารถพลิกตะแคงซ้ายขวา			
		- สามารถพลิกคว่ำและหงาย			
		- สามารถยันตัวเพื่อเตรียม ลุกขึ้นนั่ง			
	การเคลื่อนไหวในท่านอนคว่ำ	- สามารถชันคอขึ้น			
		- สามารถคืบไปในทิศทางต่าง ๆ			
	การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยมี ผู้ช่วย		
- สามารถนั่งโดยใช้มื่อยัน					
- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก					
- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน					
การนั่งบนเก้าอี้		- สามารถนั่งทรงตัวโดยมีผู้ช่วย			
		- สามารถนั่งทรงตัวเมื่อมีแรงมากระทบจากภายนอก			
- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน					
3. การคลาน	การคลาน	- สามารถตั้งคลาน			
		- สามารถคลานไปในทิศทางต่าง ๆ			
		- สามารถคลานขึ้นลงบันได			
4. การยืน	การเกาะยืน	- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับทั้งสองข้าง			
		- สามารถเกาะยืนโดยใช้มือจับข้างเดียว			
	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เอง			
5. การเดิน	การเกาะเดินทางราบ	- สามารถเดินโดยมีผู้ช่วย			
		- สามารถเดินเกาะผนัง/ราว			
	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือ เครื่องช่วย			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
	การเดินขึ้น - ลง บันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพยุงตัวและจับราว บันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับ ราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
6. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ			

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การมอง	การจ้องมอง	- สามารถมองสบตาผู้อื่น			
		- สามารถจ้องมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้า			
		- สามารถจ้องมองวัตถุด้านซ้าย - ขวา			
		- สามารถจ้องมองวัตถุ ด้านบน - ล่าง			
	การมองตาม	- สามารถมองตามวัตถุที่เคลื่อนที่			
		- สามารถมองหาเมื่อของหายไปจากสายตา			
2. การใช้มือ	การใช้มือในการ เอื้อม กำหรือจับวัตถุ เพื่อนำวัตถุจาก จุดหนึ่งไปปล่อย ยังจุดหมาย	- สามารถเอื้อมมือจับสิ่งของที่ใกล้มือ			
		- สามารถจับหรือกำวัตถุได้อย่างมั่นคง			
		- สามารถนำวัตถุที่จับไปยังจุดหมาย			
		- สามารถปล่อยวัตถุที่จุดหมายได้			
3. ทักษะการ ประสานสัมพันธ์ ระหว่างตากับ มือ	การประสาน สัมพันธ์ระหว่าง ตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำ กิจกรรมอย่างง่าย ๆ			
4. ทักษะการ เคลื่อนไหว อวัยวะที่ใช้ใน การพูด	การเคลื่อนไหว ริมฝีปาก	- สามารถควบคุมการใช้ปาก			
	การดูดและการ เป่า	- สามารถดูดของเหลว และอาหารหนืดหรือข้น - สามารถเป่าลมออกจากปาก			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
	การเคี้ยวและ การกลืน	- สามารถเคี้ยวและกลืนอาหาร			

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การช่วยเหลือ ตนเองใน ชีวิตประจำวัน พื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มน้ำและนมได้ด้วยตนเอง			
	การรับประทานอาหาร	- สามารถหยิบจับอาหาร รับประทานอาหารได้เอง			
		- สามารถใช้ช้อนรับประทานอาหารโดยหกเล็กน้อย			
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายโดยมีผู้ช่วยเหลือ			
	การขยับถ่าย	- สามารถบอกความต้องการในการขยับถ่าย			
		- สามารถขยับถ่ายในห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ			
การทำ ความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกาย โดยมีผู้อื่นช่วย				

4. การรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การรับรู้และ เข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- การรับรู้แหล่งของเสียง			
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดง			
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่น			
2. การแสดงออก ทางภาษา	การแสดงสีหน้า หรือท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้า หรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ			
	การสื่อสารโดย การใช้รูปภาพ สัญญาณ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้รูปภาพ			
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยค ง่ายๆ			

5. ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
การปฏิบัติตนใน สังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการหรือปฏิเสธในสิ่งที่ ไม่ต้องการ			
การปฏิบัติตนใน สังคม	การมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น	- แสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม			
		- แสดงการขอโทษ ขอบคุณ			
	การเล่น	- สามารถเล่นตามลำพังในกลุ่มเพื่อนได้ - สามารถเล่นกับผู้อื่นได้			

6. ทักษะด้านสติปัญญา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. พัฒนาทักษะ ความคิดรวบ ยอด	ข้อมูลเกี่ยวกับ ตนเอง	- สามารถบอกอวัยวะภายนอกง่าย ๆ ได้			
	การจำแนก แยกแยะเกี่ยวกับ บุคคล	- สามารถจำแนกแยกแยะเกี่ยวกับบุคคล			
	การจำแนก แยกแยะเสียง บุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะเสียงเกี่ยวกับบุคคลที่ คุ้นเคย			
	การจำแนก แยกแยะใบหน้า ของบุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถจำแนกแยกแยะใบหน้าของบุคคลที่ คุ้นเคย			
	การจำแนก แยกแยะสิ่งของที่ คุ้นเคย	- สามารถแยกสิ่งของที่คุ้นเคยได้			
	การจำแนก แยกแยะสี	- สามารถแยกสีได้			
	การจำแนก แยกแยะขนาด	- สามารถแยกขนาดได้ถูกต้อง			
	การจำแนก แยกแยะรูปทรง	- สามารถแยกรูปทรงได้			
	การจำแนก แยกแยะอุณหภูมิ	- สามารถรับรู้อุณหภูมิร้อน – เย็น			
	การจำแนก แยกแยะพื้นผิว	- สามารถรับรู้พื้นผิวที่ ขรุขระ กับ ผิวเรียบ			
	การจับคู่สิ่งของที่ คุ้นเคย	- สามารถจับคู่สิ่งของที่คุ้นเคย			
	การจับคู่สี	- สามารถจับคู่สีได้			
	การจับคู่ขนาด	- สามารถจับคู่ขนาดที่เท่ากันได้			
	การจับคู่รูปทรง	- สามารถจับคู่รูปทรงที่เหมือนกันได้			

แบบประเมินความสามารถพื้นฐาน สำหรับเด็ก อายุตั้งแต่ 4 ปี ขึ้นไป

1. ทักษะกล้ามเนื้อขนาดใหญ่

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การนั่ง	การนั่งบนพื้น	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง			
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน			
	การนั่งบนเก้าอี้	- สามารถนั่งทรงตัวโดยอิสระและมั่นคง			
		- สามารถเปลี่ยนท่าเพื่อเตรียมยืน			
2. การยืน	การยืน	- สามารถยืนทรงตัวได้เองอย่างมั่นคง			
3. การเดิน	การเดินโดยอิสระ	- สามารถเดินได้ด้วยตนเองโดยไม่มีผู้ช่วยหรือเครื่องช่วย			
	การเดินขึ้น - ลงบันได	- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการพยักหน้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
		- สามารถเดินขึ้น-ลงบันไดโดยมีการสลับเท้าและจับราวบันไดหรือมีคนช่วยจับมือ			
4. การวิ่ง	การวิ่ง	- สามารถวิ่งไปในทิศทางต่าง ๆ			
		- สามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้			

2. ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การมอง	การมอง	- สามารถสบตากับผู้อื่น			
		- สามารถมองสิ่งของที่อยู่ตรงหน้าและรับรู้รายละเอียด			
		- สามารถมองวัตถุด้านข้างซ้าย - ขวาและรับรู้รายละเอียด			
		- สามารถมองวัตถุด้านบน - ล่างและรับรู้รายละเอียด			
2. การใช้มือ	การใช้มือในการกำหรือจับวัตถุ การนำวัตถุไป การปล่อยวัตถุ	- สามารถจับวัตถุหรือสิ่งของได้อย่างถูกวิธี			
		- สามารถใช้นิ้วหัวแม่มือร่วมกับนิ้วอื่น ๆ การหยิบด้วยปลายนิ้ว			
		- สามารถนำและปล่อยวัตถุไปยังจุดหมายที่ต้องการ			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
3. การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	ประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ	- สามารถใช้ตาประสานสัมพันธ์กับมือในการทำกิจกรรมที่ซับซ้อน			
4. ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	การเคลื่อนไหวอวัยวะที่ใช้ในการพูด	- สามารถควบคุมริมฝีปากได้อย่างปกติ			

3. ทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน	การดื่ม	- สามารถดื่มนมหรือน้ำได้ด้วยตนเอง			
	การรับประทานอาหาร	- สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี			
	การแต่งกาย	- สามารถแต่งกายอย่างถูกต้องตามกาลเทศะ			
	การขับถ่าย	- สามารถขับถ่ายได้ด้วยตนเอง			
	การทำความสะอาดร่างกาย	- สามารถทำความสะอาดร่างกายได้ด้วยตนเอง			
	การดูแลอนามัยส่วนบุคคล	- สามารถจัดการ ดูแลสุขภาพส่วนตนได้ถูกสุขลักษณะ			
กิจวัตรประจำวันอื่น ๆ	การช่วยเหลืองานบ้าน	- รับผิดชอบงานบ้านง่ายๆได้			
	การเดินทางไปในที่ต่างๆ	- สามารถการเดินทางไปในที่ต่างๆ ได้ด้วยตนเอง			
	การซื้อของ	- สามารถซื้อของได้ด้วยตนเอง			
	การใช้บริการสาธารณะ	- สามารถใช้บริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง			

4. การรับรู้และการแสดงออกทางภาษา

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. การรับรู้และ เข้าใจภาษา	การรับรู้เสียง	- สามารถรับรู้แหล่งของเสียงและตอบสนองได้ อย่างเหมาะสม			
	การรับรู้สีหน้า ท่าทาง	- สามารถเข้าใจภาษาท่าทางที่ผู้อื่นแสดงและ ตอบสนองได้อย่างเหมาะสม			
	การรับรู้คำพูด	- สามารถตอบสนองต่อคำพูดของผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสม			
2. การ แสดงออกทาง ภาษา	การแสดงสีหน้า ท่าทาง	- สามารถแสดงสีหน้าหรือท่าทาง สื่อให้ผู้อื่น เข้าใจได้อย่างเหมาะสม			
	การสื่อสารโดยการ ใช้รูปภาพ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์	- สามารถสื่อสารโดยการใช้อุปกรณ์ สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ได้อย่างเหมาะสม			
	การพูด	- สามารถแสดงออกโดยการพูดเป็นคำ หรือ ประโยคได้อย่างเหมาะสม			

5. ทักษะทางสังคม

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
การปฏิบัติตนใน สังคม	การแสดงความต้องการ	- สามารถร้องขอในสิ่งที่ต้องการ หรือปฏิเสธในสิ่งที่ ไม่ต้องการ			
	การมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น	- สามารถแสดงการทักทายกับผู้อื่นได้อย่าง เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์			
		- สามารถแสดงการขอโทษ ขอบคุนได้อย่าง เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์			
	การเล่น	- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม			
		- สามารถเล่นกับผู้อื่นได้ตามกติกา			
การปฏิบัติตาม กติกาของสังคม	- สามารถปฏิบัติตามกติกาของสังคมได้อย่าง เหมาะสม				

6. ทักษะด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
1. พัฒนาทักษะ ความคิดรวบ ยอด	เกี่ยวกับตนเอง	- สามารถบอกชื่อและหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ได้			
	การจำแนกเกี่ยวกับ บุคคล	- สามารถบอกชื่อบุคคลที่คุ้นเคยได้			
	การจำแนกเสียง บุคคลที่คุ้นเคย	- สามารถบอกเสียงบุคคลที่คุ้นเคย			
	การจำแนกสิ่งของที่ คุ้นเคย	- สามารถจำแนกและบอกชื่อเกี่ยวกับสิ่งของที่ คุ้นเคย			
	การจำแนกสี	- สามารถจำแนกและบอกชื่อสีต่าง ๆ ได้			
	การจำแนกขนาด	- สามารถจำแนกและบอกขนาดของวัตถุต่าง ๆ ได้			
	การจำแนกรูปทรง	- สามารถจำแนกรูปทรง			
	การเปรียบเทียบ ขนาด	- สามารถเปรียบเทียบขนาดได้			
	การเปรียบเทียบ น้ำหนัก	- สามารถเปรียบเทียบน้ำหนักได้			
	การเปรียบเทียบ อุณหภูมิ	- สามารถเปรียบเทียบอุณหภูมิได้			
	การเปรียบเทียบ จำนวน	- สามารถเปรียบเทียบจำนวนได้			
	การเปรียบเทียบ พื้นผิว	- สามารถเปรียบเทียบพื้นผิวได้			
	การจับคู่สิ่งของ	- สามารถจับคู่สิ่งของ			
	การจับคู่รูปภาพ	- สามารถจับคู่รูปภาพได้			
	การจับคู่สัญลักษณ์	- สามารถจับจับคู่สัญลักษณ์			
การจัดหมวดหมู่คน สัตว์, สิ่งของ, พืช	- สามารถจัดหมวดหมู่ คนสัตว์, สิ่งของ, พืช ได้				
	ความสัมพันธ์ของสิ่ง ต่าง ๆ	- สามารถใช้สิ่งของได้อย่างสัมพันธ์กันและ เหมาะสมกับหน้าที่			
2. ทักษะการ เตรียมความ พร้อมการอ่าน	การเตรียมความ พร้อมการอ่าน	- สามารถจำแนกพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์			
		- สามารถออกเสียงพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์			
		- สามารถอ่านพยัญชนะ – สระ วรรณยุกต์			

ทักษะ	เนื้อหา	พัฒนาการที่คาดหวัง	ระดับความสามารถ		
			ทำได้ เอง	ทำได้ แต่ต้อง ช่วยเหลือ	ทำ ไม่ได้
		- สามารถอ่านภาษาอังกฤษ			
3. การเตรียม ความพร้อมการ เขียน	การเตรียมความ พร้อมการเขียน	- สามารถเขียนเส้นพื้นฐานได้			
		- สามารถเขียนพยัญชนะ - สระ			
		- สามารถเขียนภาษาอังกฤษ			
4. การเตรียม ความพร้อมทาง คณิตศาสตร์	การเตรียมความ พร้อมทาง คณิตศาสตร์	- สามารถนับจำนวนนับได้			
		- สามารถรู้ค่าของจำนวนนับได้			
		- สามารถอ่านสัญลักษณ์ตัวเลขได้			
		- สามารถเขียนตัวเลขได้			
		- สามารถบวก ลบ คูณและหารง่ายๆได้			
5. การเข้าใจ วิเคราะห์และ แก้ไขปัญหา	การเข้าใจ วิเคราะห์และแก้ไข ปัญหา	- สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้			

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
(Individualized Education Program : IEP)

- ก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อสถานศึกษา..... ระดับ..... สังกัด.....
เริ่มใช้แผนวันที่..... สิ้นสุดแผนวันที่.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ- ชื่อสกุล.....
เลขประจำตัวประชาชน .....

การจดทะเบียนคนพิการ ไม่จด ยังไม่จด จดแล้ว ทะเบียนเลขที่ .....

วัน/เดือน/ปีเกิด..... อายุ..... ปี..... เดือน..... ศาสนา.....

ประเภทความพิการ..... ลักษณะ.....

ชื่อ-ชื่อสกุลบิดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลมารดา.....

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ปกครอง.....

ที่อยู่ผู้ปกครองที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่..... ซอย..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....

ตำบล..... อำเภอ .....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ .....

2. ข้อมูลด้านการศึกษา

- ไม่เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- เคยได้รับการศึกษาบริการทางการศึกษา
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- โรงเรียนเฉพาะความพิการ..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- โรงเรียนเรียนร่วม..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- การศึกษาด้านอาชีพ..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- การศึกษานอกระบบ..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- การศึกษาตามอัธยาศัย..... ระดับ..... พ.ศ. ....
- อื่นๆ..... ระดับ..... พ.ศ. ....

3. การวางแผนการจัดการศึกษา

ระดับความสามารถในปัจจุบัน	เป้าหมายระยะยาว 1 ปี	จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (เป้าหมายระยะสั้น)	การประเมินผล	ผู้รับผิดชอบ

5. คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ชื่อ	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
5.1	ผู้บริหารสถานศึกษา	.....
5.2	บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง	.....
5.3	ครูประจำชั้น	.....
5.4	ครูประจำชั้น	.....
5.5	ครูประจำชั้น	.....
5.6	ครูประจำชั้น	.....
5.7	ครูประจำชั้น	.....

ประชุมวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

6. ความเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ฉบับนี้

ข้าพเจ้า เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วย เหตุผล.....

ลงชื่อ.....

(.....)

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....